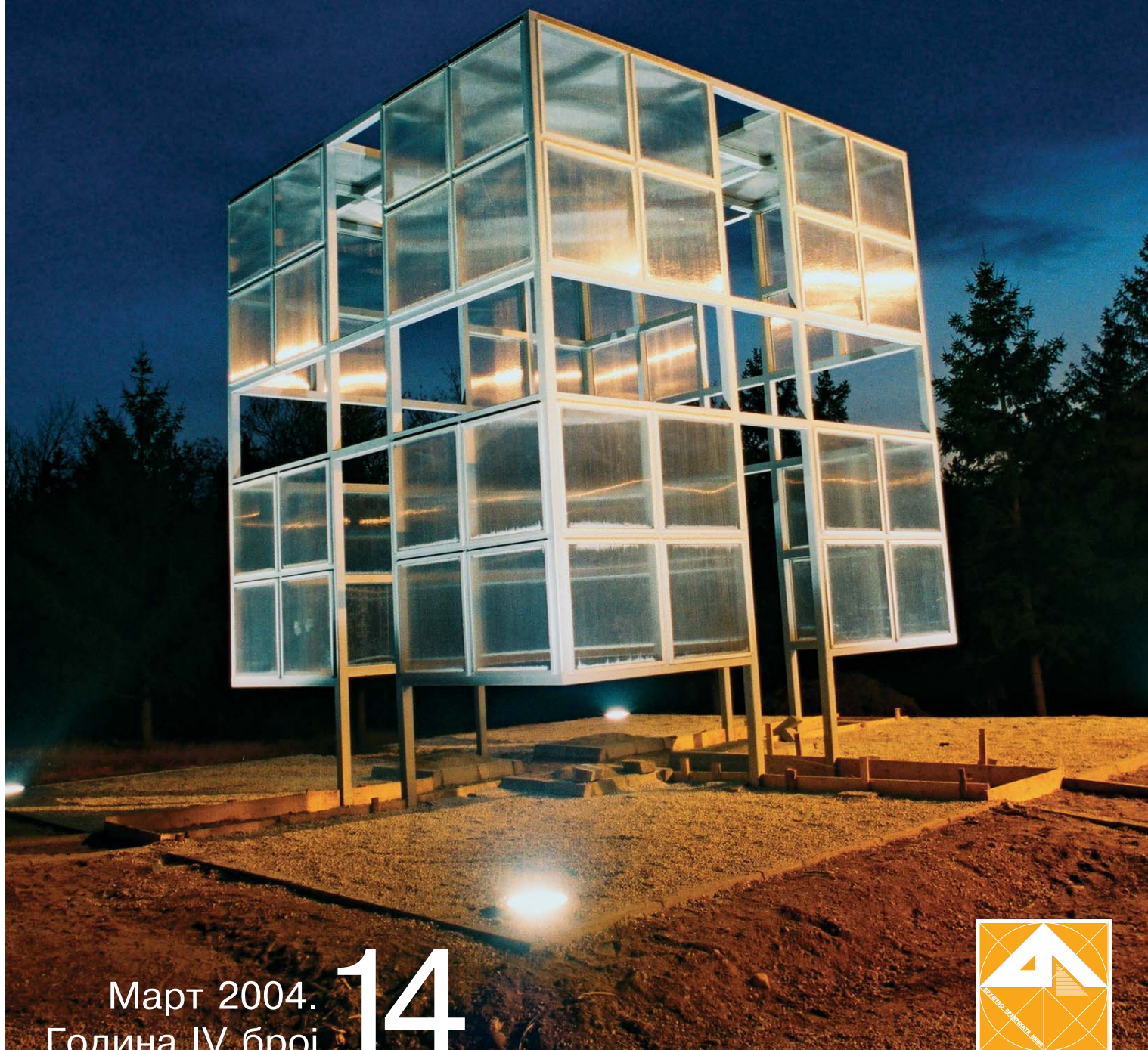

АРХИТЕКТ

ГЛАСНИК ДРУШТВА АРХИТЕКАТА НИША

Март 2004.
Година IV број

14

Број 14, март 2004. година IV

оснивач и издавач
ДРУШТВО АРХИТЕКАТА НИША
Генерала М. Лешјанина 52
тел. 018/520-608

e-mail: dan-arh@eunet.yu
ISSN 1451-3080

главни уредник
Хранислав Анђелковић арх.

редакција
Хранислав Анђелковић арх.
Зоран Чемерић арх.
Миодраг Медар арх.
Александар Кековић арх.
Борислав Спасић арх.

дизајн насловне стране
Миодраг Медар арх.

дизајн и припрема
Драган Видановић

издавачки савет

Миомир Живковић арх.
председник ДАН-а

Хранислав Анђелковић арх.
Радмила Китановић арх.
Зоран Чемерић арх.
Миодраг Медар арх.
Бранимир Ђирић арх.
Борислав Спасић арх.
Мирјана Даковић арх.
Иван Андрејевић арх.
Александар Кековић арх.

Корице:

арх. Саша Буђевац Капела на Бубњу
платат Дана архитектуре - Ниш 2003.

штампа
ГИП Круг - Ниш
тираж 500

Гласник излази повремено
по потреби и могућностима

Бесплатан примерак

Прва два броја гласника су изашла под именом

информарх

САДРЖАЈ:

3... ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ НИШ 2003

ПРОЛОГ
НИШКИ ТРИЈЕНАЛЕ АРХИТЕКТУРЕ
ИЗВЕШТАЈ ЖИРИЈА
ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ НИША
5 ПОСЕТА МАНАСТИРИМА
15 ПРОГРАМ ПОСЕТЕ арх.ФИЛ ХЕАРН-а
15 ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ У МЕДИЈИМА
16 УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРИЈА ДАН-а

17..... **ПРОТЕСТ**
ИСКУСТВА У ПРИМЕНИ
“ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ”

19..... **КРИТИЧКИ ОСВРТ**
ПОВОДОМ КОНКУРСА
ЗА ПАРК И ЦРКВУ У АЛЕКСИНЦУ

21..... **АКТУЕЛНА ТЕМА**
ЗАШТО НЕМА
ЈЕФТИНЕ СТАНОГРАДЊЕ?

22..... **ИСТОРИОГРАФИЈА**
МАНАСТИР СВЕТОГ ЈОВАНА

24..... **СТРАНА ИСКУСТВА**
КУЋА АРХИТЕКТУРЕ У ГРАЦУ

28.. **АРХИТЕКТУРЕ И ФИЛАТЕЛИЈА**
МИОМИР ЖИВКОВИЋ,
архитекта-филателиста

28..... **НАУЧНИ СКУПОВИ**
НИШ И ВИЗАНТИЈА

31..... **НАГРАДА**
Мр МИХАИЛО МЕДВЕДЕВ, арх
Добитник велике награде
Удружења урбаниста србије

39..... **СА ФАКУЛТЕТА**

36..... **САЛОН УРБАНИЗМА**

39..... **САС**

41..... **КЊИГЕ**

41..... **ЧАСОПИСИ**

44..... **IN MEMORIAM**
УРОШ МАРТИНОВИЋ

ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ - НИШ 2003

ПРОЛОГ

Поштовани пријатељи архитектуре, иза нас су још једни Дани архитектуре Ниша, концепцијски замишљени као Тријенале архитектуре. Но то је у овом тренутку иза нас, а све што прође и буде успешно, без обзира колико у датом тренутку било тешко за реализовање, оставља у човеку неку емотивну празнину, жал за нечим, али и осећај среће.

Дозволите ми да, као човек који је осмислио Дане архитектуре Ниша, изразим своја осећања о протекле четири манифестације, када са сигурношћу могу рећи да Дани архитектуре нису више моји, него НАШИ, и да припадају свима нама: мени, Вама, Граду...

Насловна страна каталога за Дане архитектуре 2003.

Оно на шта бих указао је диван однос свих градских медија, радио и ТВ станица према нашој манифестацији, али посебну захвалност дугујем Славку Виденовићу и нашим Народним новинама који су 15-ак дана најављивали и пратили наше Дане архитектуре. И наша национална телевизија РТС, и архитекта Гордана Ковачевић, аутор емисије Тајне простора, заслужују моју и Вашу захвалност, јер су скоро у целости посветили Тријеналу архитектуре две своје емисије.

Посебно ме је обрадовало виспрено решење плаката Дана архитектуре, нашег уваженог уметника Александра-Аце Блатника, који нас је подсетио

на нашу младост када смо архитектуру стварали Т-лењиром, и указао на будућност стварања архитектуре новим компјутерским технологијама.

Гест вредан пажње представља и однос проф. арх. Дарка Марушића, који је уз све своје ангажовање и помоћ коју нам је пружио око Дана архитектуре, хонорар од жирирања уплатио за иградњу Храма Светог Саве и тиме задужио себе, супругу и све нас.

На крају, можда се све ово нама и дешава зато што јесмо такви, како рече проф. Фил Херн, наш гост из Питсбурга, у интервјуу Народним новинама:

“Имам 65 година, Србија је 46. земља коју сам посетио, али Србија је јединствена у мом искуству. Овде сам остварио смисленију интеракцију него у било којој држави. За мене је дирљив тај осећај цивилизације што сте као људи сачували своје вредности, упркос свим тешкоћама. Издржали сте отуђење које је другима поткопало осећај припадности. Задржали сте неку топлину, песнички поглед на живот, духовност, што све толико недостаје у већем делу света.”

Зато, онима који већ сада започињу рад на Данима архитектуре Ниша 2004. желим да задрже духовност, а уједно да им пожелим успех и срећу у нади да ћемо се поново срести, дружећи се с архитектором, с јесени на старом месту - у Галерији Србија.

арх. Александар Ђ. Кековић

Драги Саша,
Члановима Управног одбора ДАН-а,
и.д. председнику Ниши и Вама лично,
поздрављам искрено и с поштовањем на усменим
заснивању нове традиције - Првом Нишким
и српском, регионалном Тријеналу
архитектуре.
Уједно Вам изражавам захвалност на
указаном поверењу и колосалном
Надам се и такође, да ће Ваше реги-ајел
будућој Управи ДАН-а, из Уводника
"Архитектура" бр.13, да се зајачене баште
Тријенале не угасе, биће убржане.
Срдачан поздрав,
проф. Дарко Марушић
У Београду, 01.11.2003.
пс Хонорар за жирирање илустрацио сам
за изградњу Храма Светог Саве
на Врачару.

НИШКИ ТРИЈЕНАЛЕ АРХИТЕКТУРЕ ПР(А)ВИ ПУТ

Када се (и ако се) једном буде писала Историја српске архитектуре XXI века и када се буду евидентирали значајни архитектонски догађаји из прве деценије, један догађај ће свакако бити незаобилазан.

Тај догађај је (први) "Тријенале архитектуре - Ниш 2003" који је одржан од 31. октобра до 5. новембра 2003. године.

Тријенале обухвата период од 2001. до 2003. године и остварује континуитет са изложбом "Архитектура - Ниш 2000." која је приказала архитектуру нишких стваралаца из периода 1990.- 2000.

Тријенале је засновало и програмски конципирало Друштво архитеката Ниша као традиционалну, трогодишњу смотру остварења из области архитектуре.

У садржинском смислу то је свеобухватан преглед жанровски различитих облика архитектонске делатности - од реализованих објеката и ентеријера до пројеката архитеката и студената као и остварења из области публицистике.

У погледу територијалног обухвата тријенале присутан је регионални принцип. На тријеналу учествују архитекти и студенти архитектуре из нишког, јужноморавског и зајечарског региона са остварењима насталим у том простору или у другим градовима наше земље или иностранству.

Као што приличи овако значајној манифестацији, њене статусне карактеристике, услове излагања и сва процедурална питања регулише посебан Правилник тријенале. У њему можемо прочитати да је предвиђена селекција радова и такмичарски карактер смотре (награде по категоријама и Гран при тријенале). Ове одредбе Правилника афирмишу и штите квалитативну димензију тријенале.

Покренута је, дакле, једна значајна манифестација од које се очекује да, пре свега, истраје и да кроз време бележи и објективно суди о архитектури и о посленицима архитектуре.

* * *

Први нишки тријенале архитектуре је у потпуности испунио очекивања архитектонског и ширег јавног мњења и у целини остварио програмске циљеве постављене од стране оснивача - Друштва архитеката Ниша.

Његове основне одлике се огледају у изузетном одзиву учесника (пријављено преко сто радова, селектирана 93 рада), квалитету прилога у свим категоријама и репрезентативности радова у односу на укупну архитектонску продукцију региона.

Тријенале је кроз трогодишњи пресек збивања у различитим равнима струке илустративно осликао кретања архитектонске мисли, идеја, концепата и естетику времена на почетку овог века. У том контексту посебно бих указао на високо квалитетне и савременим сензибилитетом обојене пројекте студената који су, може се рећи, обележили први тријенале. Данас са пројектима а наредна тријенале,

надамо се, са реализованим остварењима. Обиман и разноврстан материјал Тријенале захвална је грађа за дубље анализе и истраживања данашњег тренутка архитектуре у свим њеним облицима појавности.

Сам чин отварања био је догађај за себе. Као и пре три године када је приређена изложба "Архитектура - Ниш 2000." или 2001. године изложба поводом Годишње награде САС-а, нишка отварања архитектонских манифестација су прересла у мале светковине у славу архитектуре.

Присуствовао сам многим отварањима архитектонских манифестација, нишка су најлепша. Дочекују се са посебном, топлим добродошлицом и дигнитетом. Као да су сва светла града те вечери у галерији крај Нишаве.

Присуство бројног, вишегенерацијског аудиторијума, присуство угледних личности из јавног живота града и присуство локалних републичких медија, дала је свечани тон отварању тријенале потенцирајући значај догађаја.

Отварање тријенале по сценарију и у режији ДАН-а имало је и узбудљив драматуршки заплет; у медијима су дан уочи отварања објављене номинације за награде, а имена награђених су саопштена на самом отварању. (О наградама и образложењима награда може се прочитати у Извештају Жирија тријенале на наредним страницама овог броја часописа.)

* * *

Листам београдски недељник НИН од 8. јануара ове (2004.) године. У традиционалној акцији под насловом "НИН-ови критичари бирају", која региструје и валоризује најзначајнија остварења и догађаје из области архитектуре у протеклој (2003.) години забележен је, уз Седми београдски тријенале светске архитектуре и, цитирам, "први и веома успешно организован нишки тријенале архитектуре". А капела у Спомен - парку Бубањ архитекте Саше Буђевца, дело које је понело Гран при нишког тријенале, завредило је високо треће место на ранг листи најбољих архитектонских остварења у нашој земљи.

У НИН-у запажамо и једну занимљиву коинциденцију. То је сусрет два тријенале у истој години - Седмог београдског са глобалном и Првог нишког са регионалном концепцијом.

Два тријенале одражавају и два приступа, две карактеристичне тенденције на актуелној, глобалној архитектонској сцени.

Београдски афирмише идеје нове интернационализације, нишки пак идеје ближе контекстуализму односно локалном (регионалном) миљеу.

И управо у тој равни може се уочити (историјски) значај првог српског регионалног тријенале.

Његовим оснивањем Друштво архитеката Ниша отвара нове просторе архитектуре и трасира нови пут архитектонске мисли.

Пожелимо да на том (пр(а)вом) путу истраје...

арх. Дарко Марушић

ИЗВЕШТАЈ ЖИРИЈА МАНИФЕСТАЦИЈЕ “ТРИЈЕНАЛЕ АРХИТЕКТУРЕ - НИШ 2003.”

Жири, именован од стране Савета Тријенала, у саставу:

1. Арх. Борислав Спасић, председник, члан ДАН-а,

2. Арх. Александар Никољски, професор Архитектонског факултета у Скопљу,

3. Арх. Дарко Марушић, професор Архитектонског факултета у Београду, радио је 28. и 29. октобра 2003. године на прегледу, анализи и вредновању радова, који су претходно одабрани од стране Селекционе комисије.

Полазећи од чињенице да “Тријенале архитектуре - Ниш 2003.” остварује континуитет са изложбом “Архитектура - Ниш 2000.”, која је обрађивала претходни период (1990. - 2000.), Жири је, у вредновању и валоризацији радова, применио истоветне критеријуме.

1. АУТЕНТИЧНОСТ И САВРЕМЕНОСТ ДЕЛА

Дело садржи изворне - аутентичне вредности насупрот реплицирању, имитацији или директном преузимању историјских цитата. Дело такође следи савремене глобалне тенденције.

2. РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТ ДЕЛА

Дело је репрезент позитивних кретања у архитектонској продукцији града у последњој деценији.

3. КОНТИНУИТЕТ АРХИТЕКТОНСКИХ ВРЕДНОСТИ

Дело се ослања на историјске вредности архитектуре Ниша у контексту XX века. На њих се креативно надовезује, али истовремено уважава и савремени тренутак.

4. ЛОКАЛНО-РЕГИОНАЛНИ ИДЕНТИТЕТ ДЕЛА

Дело промовише или афирмише особену и специфичну архитектуру града и региона.

5. ГЕНЕРАЛНИ ДОПРИНОС ДЕЛА

Дело пружа квалитативан допринос на следећим плановима архитектуре и струке у целини:

5.1. Унапређује урбану средину. Градотворно и градолико суделује у грађењу градске слике и архитектуре града.

5.2. Дело је носилац нових идеја и концепата.

5.3. Допринос на плану архитектонског израза у целини - однос према контексту, обликовање, функција, конструкција и материјализација.

5.4. Допринос на плану графичке презентације, визуелизације идеје, графичког дизајна.

5.5. Теоретски допринос развоју архитектонске мисли и едукацији будућих архитеката.

Жири је разматрао укупно 93 рада који су према правилнику Тријенала, члан 6, разврстани у пет категорија:

- Архитектонски пројекти - реализације 16
- Архитектонски пројекти-идејна решења ... 26
- Ентеријери 9
- Студентски радови 39
- Публикације и публицистика 3

На основу одлуке Савета Тријенала да се из сваке категорије, претходно, пре избора радова за награде, изврши номинација по три рада, Жири је номиновао за награде следеће радове по категоријама.

I АРХИТЕКТОНСКИ ПРОЈЕКТИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ

1. Капела у Меморијалном комплексу Бубањ у Нишу

аутор: арх. Саша Буђевац

Конципирана на инспиративним траговима Маљевићевог супрааматизма и Пеиеве пирамиде у париском Лувру, капела на Бубњу је, у архитектонском смислу, уздигнута до нивоа симбола-знака. Уношење религијског садржаја у Меморијални комплекс минуле идеологије, даје нови дух примерен времену у коме живимо.

2. Гарни хотел - интерполација у Нишу

аутор: арх. Предраг и Тома Јанић

Сложен и деликатан пројектни задатак интерполовања новог објекта у заштићену амбијенталну целину главне градске улице, аутори решавају на креативно-иновативан начин, који уважава пропорцијске односе, ритам и укупне стилске карактеристике објекта у непосредном окружењу.

3. Стамбени објекат у МИН насељу “Ледена Стена” у Нишу
аутор: арх. Миодраг Марковић

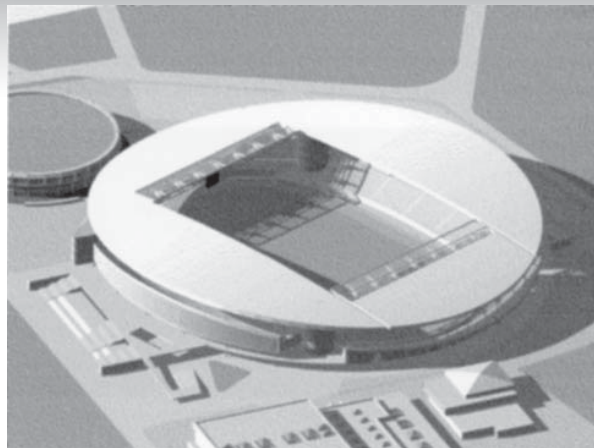
У обилној продукцији стамбене архитектуре спорних вредности, објекат у МИН-овом насељу “Ледена Стена” се издваја особеним минималистичким третманом који је лишен претензиозности и историцизма са новим квалитетима на обликовном плану.

II АРХИТЕКТОНСКИ ПРОЈЕКТИ - ИДЕЈНА РЕШЕЊА

4. Градски стадион “Чаир” у Нишу

Ауторски тим: АГМ архитекти - арх. Марјан Булинац, Борислав Петровић, Иван Рашковић, Александар Томић и Нада Јелић

Сложена функција и волуминозност објекта разрешени су вештим компоновањем архитектонских елемената здружених у кохерентну целину сугестивне и упечатљиве ликовне поетике.

5. Специјална болница са рестораном у Пироту

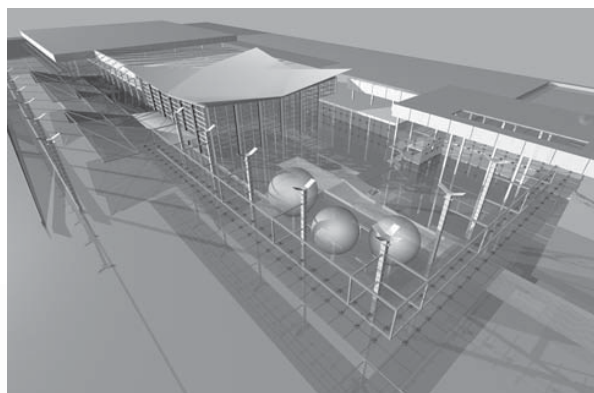
Аутор: арх. Бранислава Катанић са ауторским тимом и сарадницима

Специфичну тематику здравствених објеката аутор интерпретира високим професионалним умећем и одмерним архитектонским изразом.

6. Аеродром “Београд” - преобликовање главне улазне фасаде

Аутори: арх. Александар Ђ. Кековић и апс.арх. Марјан Петровић

Тему преобликовања главне улазне фасаде и повезивање улазних партија аутори разрешавају на суптилан начин, остварујући хармоничан однос затченог и новог.

III ЕНТЕРИЈЕРИ

7. Српско-руска соба у омладинском хотелу у Љубљани

Аутори: Елена Васић, Александра Манић, Светлана Миљковић и Максим Исаев

Пројекат је настао у оквиру међународног сусрета архитеката и уметника у Љубљани. Ентеријер српско-руске ћелије је део адаптације старог војног објекта за "Youth hostel". Дело карактерише оригиналан архитектонски концепт и високи ликовни резултат.

8. Кафетерија "Фонтана" у Нишу

Аутор: арх. Тома Јанић

Остварење афирмише везу између креативности аутора и испуњења програмских потреба. Импресионална професионална сигурност код разрешења

односа просторне целине и детаља, као и код избора материјала, боја и осветљења.

9. Кафе "Примо" у Сокобањи

Аутори: апс.арх. Ђође Китић

Креативно и савремено решење за један од најчешћих задатака у овој области. Постизање капацитета и добре функције у тешко прилагодљивом простору прослеђено је оригиналним дизајном опреме, избором завршних обрада, боја и осветљења.

IV СТУДЕНТСКИ РАДОВИ

10. Комплекс индустрије средњег погона бицикла

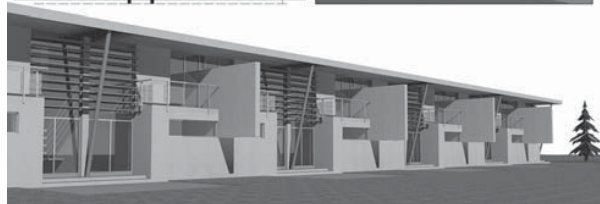
Аутор: студент Милош Величковић

Функционално и обликовно чисто решење је основни квалитет овог пројекта. Оно што овај пројекат издиже изнад осталих је вештина компоновања и обликовања сложеног архитектонског ансамбла.

11. Куће у низу

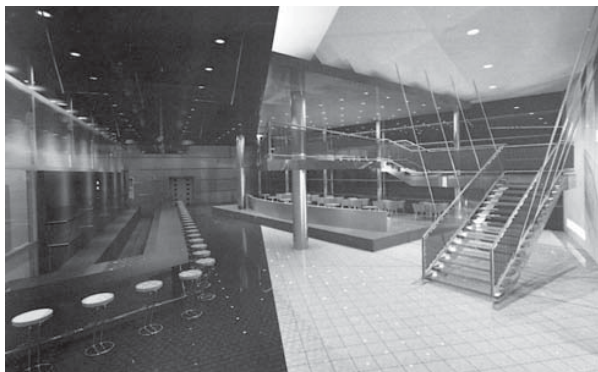
Аутор: студент Зоран Николић

Идејни пројекат куће у низу остварен је у оквиру наставе на Грађевинско-архитектонском факултету у Нишу 2002. године. Пројекат се издваја инвентивношћу којом је разрешен овај иначе чест архитектонски задатак. Архитектонска композиција се одликује префињеношћу архитектонских облика у целини и детаљима.

12. Ентеријер аперитив-бара

Аутор: студент Бојан Станковић

Пројекат је део дипломског рада аутора оствареног на Грађевинско-архитектонском факултету у Нишу, маја 2003. године. Пројекат се истиче високом креативношћу обликовања унутрашњег простора и различитих детаља ове архитектонске целине. Посебно импресионира умањен број облика, примењени материјали и боја, што заједно са графичким представљањем оставља снажан утицај.

IV ПУБЛИКАЦИЈЕ И ПУБЛИЦИСТИКА

13. Часопис "Архитектура и урбанизам", бр. 8, 2001.

Издавач: ИАУС Београд и ДАН Ниш

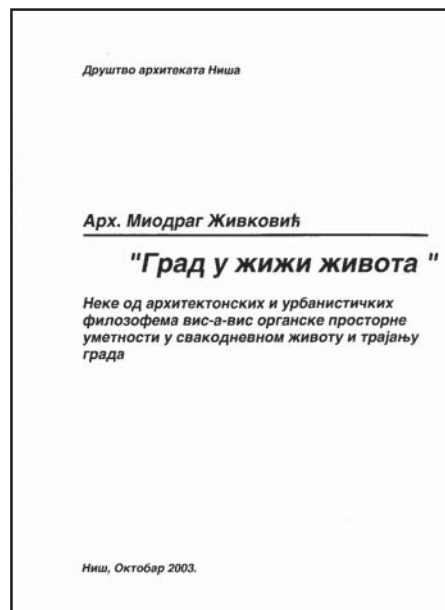
Уредници: Мила Пуцар, Зоран Чемерикић и Александар Ђ. Кековић

Часопис на целовит и систематичан начин обрађује архитектонско-урбанистичку тематику града Ниша и изложбу "Архитектуре - Ниш 2000.". Часопис представља драгоцен прилог историографији ових просторних дисциплина.

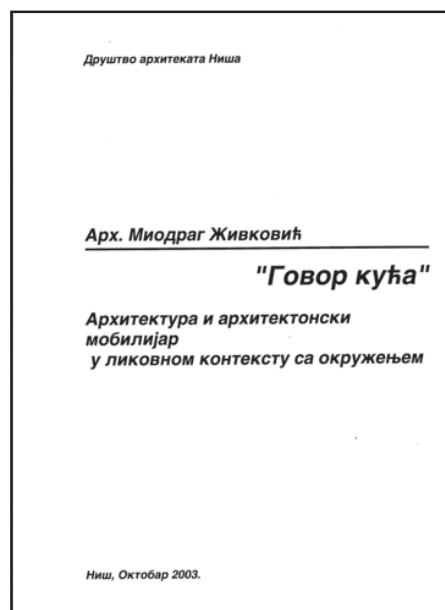
14. "Град у жижи живота", збирка чланака

Аутор: арх. Миодраг Живковић

15. "Говор кућа", збирка чланака

Аутор: арх. Миодраг Живковић

Предано и ангажовано, аутор ове две збирке исписује својеврсну хронику збивања на нашој архитектонско-урбанистичкој сцени, остављајући траг о нашем времену.

Након номинација по категоријама (избор по три рада) Жири се даљом анализом и валоризацијом номинованих радова, одлучио да додели следеће награде по категоријама:

Награду у категорији Публицистика и публикације добио је часопис **Архитектура и урбанизам, бр. 8, 2001. Издавач: ИАУС Београд и ДАН Ниш. Уредници: Мила Пуцар, Зоран Чемериќић и Александар Ђ. Кековић.**

Награду у категорији Студентски радови добио је пројекат **Куће у низу. Аутор: студент Зоран Николић.**

Награду у категорији **Ентеријери** добио је пројекат **Српско-руско соба у омладинском хотелу у Љубљани. Аутори: Елена Васић, Александра Манић, Светлана Миљковић и Максим Исаев.**

Награду у категорији **Архитектонски пројекти - идејна решења** добио је пројекат **Градски стадион "Чаир" у Нишу. Ауторски тим: АГМ архитекти - арх. Марјан Ђулинац, Борислав Петровић, Иван Рашковић, Александар Томић и Нада Јелић.**

Велику награду Тријенала архитектуре - Ниш 2003. из категорије Архитектонски пројекти - реализације добио је архитекта Саша Буђевац за остварење капеле у Меморијалном комплексу Бубањ у Нишу.

У Нишу, 29.10.2003.

Жири

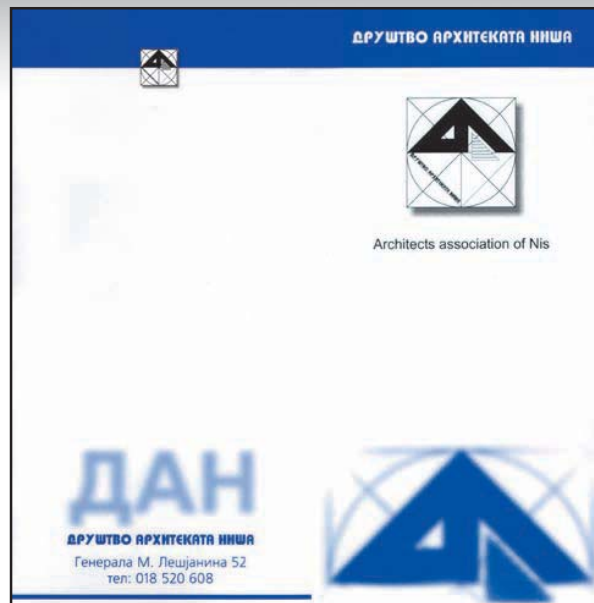
*Арх. Борислав Сјасић, председник
Проф. арх. Александар Никољски
Проф. арх. Дарко Марушић*

ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ НИША ТРИЈЕНАЛЕ АРХИТЕКТУРЕ-НИШ 2003.

Традиција се наставља. 31.10.2003.године архитекте Ниша одушевљено су дочекале свој празник- тријенале архитектуре - Ниш 2003. А све је почело 2000.године. Предлог да се децембра 2000. године одржи Изложба архитектонских остварења за период 1900.-2000.године, деловао је у старту неречно, али је ова утопијска идеја уз свесрдну подршку и велики ентузијазам упорних чланова Управног одбора Друштва архитеката Ниша, преточена у реалност, и подарила граду Нишу једну нову културну манифестацију.

Манифестација се брижно и зналачки негује и успева да сваке јесени заталаса нишку културну јавност, увек неким новим интересантним садржајем који обогаћује културни идентитет Ниша.

Манифестација хвата све дубље корене у нашем граду. Ентузијастички и вредни људи Друштва архитеката, с пуно љубави и жара дограђују ову манифестацију, удахњују сваке године свеже идеје (конкурс зграде Друштва, студентски радови, архитектура на фотографији, београдски салон, републички салон итд) - нове садржаје и тако се ова манифестација разбуктава и све више окупља у галерији "Србија" овај нишки свет да види резултате рада годишње продукције архитектата и друге

Позивница

домете, да их поздраве и набаци идеје за даљу активност. Познато је да је планирање и обликовање града једина уметност у којој сваки грађанин има право да учествује и остави свој траг, "те град прецизно одражава друштво које га је стварало, као неумољиво огледало." (Едмунд Васток).

Тај наш град у коме ми свакодневно крстари-мо и сударамо се, отворено прича причу о нама, о нашим вредностима и слабостима, нашем поносу и срамоти.

И ове 2003. године активност Друштва, са већ познатим жаром, се наставила на организацији првог Тријенала. Из дана у дан идеја је сазревала и коначно јуна је оформљен концепт Тријенала са свим његовим садржајем и Управни одбор је стао иза заокружене концепције манифестације Дана архитектуре, тј. сада иза првог Тријенала архитектуре, јер с обзиром на скромну продукцију архитектонских дела, то је у овим економским условима реалност.

Тријенале је конципирано као манифестација састављена од низа активности - изложбе, као основне, и пратеће трибине, предавања и разговори, интервјуа, стручних излета (обилазак манастира у околини Ниша).

Првог дана, 31.10.2003.године, врата Салона су отворена и нешто пре 18^{оо} почиње окупљање знатижељних посетилаца. Празник почиње. Сала је препуна. Водитељ најављује дневни програм активности следећих дана. У сали је све живље. Публика је нестрпљива, коментарише и разгледа нови број гласника "Архитект" - 13, изашао на данашњи дан и који се дели присутној публици. Публика задовољна, а ми срећни што смо јој припремили ово задовољство.

Продуцент изложбе, арх. Александар Кековић, поздравља посетиоце и даје кратак историјат Дана архитектуре, са посебним освртом на овогодишње Тријенале.

На Тријеналу учествује стотинак аутора са 93 рада, разврстана у пет категорија:

- Архитектонски пројекти-реализације..... 16
- Архитектонски пројекти-идејна решења..... 26
- Ентеријери..... 9
- Студентски радови..... 39
- Публикације и публицистика..... 3

У галерији је све бучније, очекује се тренутак објављивања резултата жирија.

Коначно водитељ најављује жири:

- арх. Борислав Спасић, председник
- проф арх. Дарко Марушић, члан
- проф арх. Александар Никољски, члан

Председник жирија арх. Борислав Спасић поздравио је присутне посетиоце и госте и том приликом се захвалио Управном одбору у име жирија на њиховом поновном ангажовању. Изнесећи утиске о изложеним радовима трогодишњег периода, речено је да они одсликавају време 2000.- 2003.године, те је и одраз стања транзиционог периода, периода сиромаштва и смањене инвестиционе активности.

Резултат таквог стања је да се на изложби види велики број зрелих и квалитетних пројеката али изведених објеката мало - свега 16. У граду се ипак гради, али како? Поткровља и невеште реконструкције су масовно присутне у граду. Њих на изложби нема, јер изгледа да их се сви стиде - ружна су. Њихови аутори и инвеститори су најчешће нестручни, недоучени и без стручног морала. Такав спој, уз благонаклоност градских институција и инспекција, омогућује овакву архитектуру, овакво ружење града.

Можда је ово и највећи квалитет ове изложбе, да отворених очију сви видимо ову накарадну реалност и предузмемо неке кораке оздрављења. Уколико градске институције стамбено-комуналне и урбанистичке делатности не обављају свој посао са великом дозом стручног морала и дозволе да недоучени и нестручни харају овим градом и даље га разграђују - архитектонски хаос је неизбежан.

Ова изложба имаће пуно смисла ако се у граду стање почне да мења на боље и свакодневно предузимају мере оздрављења.

У супротном следећа изложба може само да нам подари слику искасапљеног Ниша - Ниша без душе и лепоте. Ја у то не верујем, још сам оптимиста.

Затим се пришло номинацији радова и са одлуком жирија присутне је упознао проф.арх.Дарко Марушић.

На основу одлуке Савета Тријенала да се из сваке категорије, претходно, пре избора радова за награде, изврши номинација по три рада, жири је номинаовао радове за награде по категоријама (за детаљну информацију о номинавањима и награђеним радовима погледајте извештај жирија на претходним страницама).

Велику награду Тријенала архитектуре-Ниш 2003.године у категорији Архитектонски пројекти -

реализације добио је архитекта Саша Буђевац за остварење капеле у меморијалном комплексу Бубањ у Нишу.

Добитник арх.Саша Буђевац се обратио публици не кријући задовољство због ове посебно драге награде, која ће му бити стимуланс и нимало лака обавеза у његовом даљем стваралаштву.

После лаког музичког програма, водитељ је најавио председника ДАН-а арх.Миомира Живковића, који је поздравио присутне спонзоре и покровитеље, најавио и позвао градоначелника Ниша, г-дина Горана Ћирића да отвори Тријенале.

Градоначелник, поздрављајући све присутне посебно похваљује активност Друштва архитеката Ниша и гаји наду да ће се појачати обострана сарадња на разрешењу многобројних архитектонско-урбанистичких проблема у граду.

Званично - Тријенале је отворено.

Након наступа генералног спонзора, приређен је скроман коктел и уз пријатне коментаре први дан Тријенала се полако приводи крају.

Дан други, 01.11.2003.године

У времену од 12⁰⁰ - 13³⁰ обављен је доста активан разговор жирија и посетилаца о Тријеналу и награђеним радовима.

Након тога је гост из Америке, професор историје и теорије архитектуре Фил Херн - Питсбург, одржао предавање.

На крају је одржана редовна Скупштина ДАН-а, на којој је изабран нови председник Друштва архитеката арх.Миомир Живковић, после оставке досадашњег председника арх. Драгослава Вучковића.

Дан трећи, 02.11.2003.године

У недељу, 02.11.2003.године Друштво архитеката Ниша је у оквиру манифестације "Дани архитектуре Ниша 2003", организовало стручну екскурзију - једнодневни излет у манастире који се налазе у околини Пирота (погледајте посебан текст о излету).

Дан четврти, 03.11.2003.године

У току дана изложбу је посетио велики број грађана, а увече је одржана промоција спонзора фирме АМФ, која се бави дистрибуцијом и уградњом спуштених плафона, што је била тема презентације.

У периоду од 19³⁰ до 20⁰⁰ часова одржано је предавање професора историје и теорије архитектуре са Питсбуршког универзитета, г-дина Фила Херна.

Тема предавања била је: Инспирација Френк Лојд Рајта јапанском архитектуром - оригинално истраживање, пројектовање високих зграда.

Интересантност и оригиналност теме привукли су велики број нишких архитеката.

Дан пети, 04.11.2003.године

На Грађевинско-архитектонском факултету, са почетком у 12⁰⁰, професор историје и теорије архитектуре Питсбуршког универзитета Фил Херн, разговарао је са студентима.

Увече је у Галерији проф.Фил Херн одржао још једно предавање на тему: Допринос Роберта Вентурија теорији архитектуре.

Тиме је садржај и програм Дана архитектуре био исцрпљен. Били смо сви задовољни и срећни да је Тријенале протекло на високом нивоу, а истовремено и тужни што ово дивно петодневно дружење престаје. Већ смо се окренули будућности и смишљамо нове идеје како би смо отишли корак даље у обогаћењу ове манифестације.

Друштво архитеката наставиће активности у учвршћењу ове већ оформљене традиције уз осмишљавање све богатијег представљања нишког архитектонског стваралаштва.

арх. Борислав Сџасић

ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ - НИШ 2003 ТРИЈЕНАЛЕ АРХИТЕКТУРЕ - НИШ 2003

ПРОГРАМ

Дан први 31.10.2003 Петак

18.30 Почетак церемоније

• Номинације и додела награда по категоријама

1. студентски радови
2. публикације и публицистика
3. ентријери
4. архитектура пројекти
5. архитектура реализација

• Проглашење победника ВЕЛИКА НАГРАДА Тријенале

• Церемонија свечаног отварања.

20.00 Коктел

Дан други 01.11.2003 Субота

12.00 - 13.30 Разговор са Жиријем о Тријеналу и награђеним радовима и разговор са гоостом из Америке, проф.историје и теорије архитектуре Фил Херн – Питсбург, САД

13.30 - 15.00 Редовна Скупштина ДАН-а

15.00 Коктел

Дан трећи 02.11.2003 Недеља

Целодневни излет у манастире у околини Ниша

Дан четврти 03.11.2003 Понедељак

19.00 - 19.30 Промоција спонзора Фирме АМФ спуштени плафони

19.30 - 20.00 Предавање проф.историје и теорије архитектуре Фил Херн из САД-а

тема: ИНСПИРАЦИЈА ФРЕНК ЛОЈД РАЈТА ЈАПАНСКОМ АРХИТЕКТУРОМ ЗА ПРОЈЕКТОВАЊЕ ВИСОКИХ ЗГРАДА - оригинално истраживање-симултано превођење

Дан пети 04.11.2003 Уторак

12.00 Разговор проф. историје и теорије архитектуре Фил Херн из САД-а са студентима на Грађевинско-архитектонском факултету

19.00 - 20.00 Предавање проф. историје и теорије архитектуре Фил Херн из САД-а

тема: ДОПРИНОС РОБЕРТА ВЕНТУРИЈА ТЕОРИЈИ АРХИТЕКТУРЕ-симултано превођење

20.00 Свечано затварање

ПОСЕТА МАНАСТИРИМА У ОКОЛИНИ ПИРОТА

У недељу, 02. новембра 2003. године, Друштво архитеката Ниша је, у оквиру манифестације "Дани архитектуре Ниша 2003" уприличило стручну екскурзију - једнодневни излет у манастире у околини Пирота. Посећени су: манастир св. Ђорђе у Темској из XVI века, црква у Станичењу из XIV века и манастир св. Јован Богослов у Поганову из XV века. Упут је посећено и старо село Градиште у Сићевачкој клисури, одакле се, иначе, пружа најлепши поглед на саму клисуру, као и познати "Бегов мост" у близини села Станичења.

Пред новом школом у селу Градиште

Село Градиште

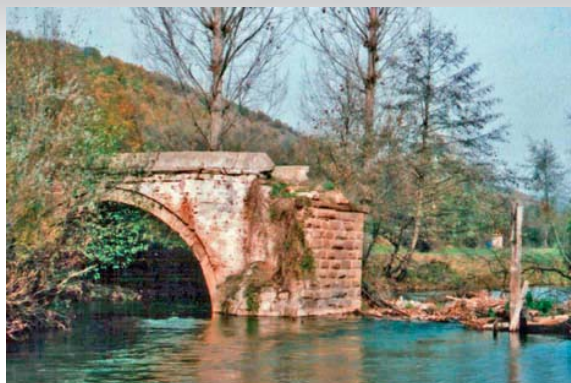
Село Градиште се налази на улазу у Сићевачку клисуру са Белопаланачке стране и својим атаром пружа се од Нишаве до Сврљишких планина (од 245 м. до 1267 м. надморске висине).

Село се налази на језерској платформи којом је водио, а и данас води, пут из Белопаланачке у Нишку котлину. Језерска платформа представља дно плиоценског језера у којем је Нишава усекла данашњи Градишки кањон.

Градиште спада у најстарија села нишког краја. Име је добило у време Јустинијана, у шестом веку, по утврђењу (каструму) које се налазило на чуки изнад данашњег насеља.

Чука (551 м. надморске висине) представља видиковац одакле се пружа изванредна панорама на Сићевачку клисуру и околни простор.

На излет је кренуо један аутобус са архитектама - члановима Друштва и њиховим гостима међу којима је био и један број студената архитектуре, као и гост из Америке, професор Фил Херн са универзитета Питсбург. Иако су манастири на свега 70-100 км од Ниша, велика већина гостију је први пут била у прилици да их посети и упозна се са њиховим амбијентом, историјом и архитектуром.

Бегов мост на Темштици код села Станичење

Бегов мост у близини села Станичења изграђен преко реке Темштице, највероватније крајем XVII века, непосредно пред почетак аустро-турског рата 1683-1690. године, када је изградња прекинута и, како се верује, никад није довршена. Једини до сада познати помен Беговог моста сачуван је у једном запису из прве половине XVIII века, у манастиру св. Ђорђе у Темској, који гласи: "1739. да се зна како бист размирица у тија времена; зароби манастир св. Георгија при игумана Висариона и братија Нифи и Јосифа и Данила; и тога времена насадисмо лозе на Бегов мост - 1742; би манастир пуст три године". Народно предање, које наводе мештани села Станичења, казује да Бегов мост никада није био довршен, јер је током градње река Темштица изменила ток, те је његово довршавање постало беспредметно. Међутим, остаци на другој обали реке побијају предање. Бегов мост је вероватно страдао у неком од ратних сукоба.

Излет је, на велико задовољство учесника, у потпуности оправдао очекивања. Имало се шта видети, доживети и научити. О излету су писале "Народне новине", а поменут је и у тв-програмима који су пратили Дане архитектуре.

Организацију ове стручне екскурзије су помогли: Фонд за културу града Ниша, "Нишекспрес" и братство манастира св. Јован у Поганову, а Друштво архитеката Ниша је, због помоћи у организацији, као успомену на ову екскурзију поклонило манастиру св. Јован традиционално сликану икону св. Симеона Мироточивог.

Користан и креативан излет

Недеља, други дан питомог и осунчаног новембра 2003. године. Бележећи свечано и радно Дане архитектуре у Нишу, Друштво архитеката Ниша је са много разлога уприличило пут долином Нишаве, Темске и Јерме. Циљ је био обилазак цркава и манастира, најалост због мањка времена не свих, као и села Градишта на десним хрбатима моћне Сићевачке клисуре, села које иначе плени пажњу

Црква Св. Петке у селу Станичење

Црква је подигнута као придворна гробна капела у првој половини XIV века и представља један од ретких сакралних објеката изразито гробне намене, сачуван у скоро неизмењеном облику до данашњих дана. Правоугаоне је основе, једноставне архитектуре, са зиданим иконостасом и сликаном фасадом. Првобитни дрвени трем временом је замењен зиданом и осликаном припратом, која је у XIX веку замењена неприкладном тремом бондручне конструкције. Сачувани живопис карактеришу стилске одлике фрескосликарства XIV века, особито у колористичком изразу и богатој декоративности. Поред темеља свих фаза приправе и трема откривени су и остаци јужног анекса и северног оградног зида.

сликара, писаца, али и архитеката, студената архитектуре, пријатеља Друштва и једног госта из далеке Америке, из града Питсбурга, професора Фила Херна.

Пут није ни далек, ни теретан, али га многи ипак први пут виде.

У пријатељској и опуштеној атмосфери, колеге једни другима већ од Просека препоручују пажњи јединствену формацију стена чувене клисуре. Због стабилне и не много суве јесени, клисура се извесно још увек зелени, без оне уобичајене хармоније црвене боје жбунова руја, од сасушене макије и од анасона поред пруге. Нишава тече спокојно. Готово трећина путника машила се своје фото опреме, па као на сафарију бележе све што "улове". Онај други део протестује због чињенице да је овај Парк природе чак на два места угрожен динамитом који дробни камен за потребе железничара и путара (код Остривице и Долца).

Код овог другог каменолома аутобус се сели на пут који ће нас онако стрм и кривудава одвести у село. Пут је помало на овом делу и напоран јер је узан и са оштрим кривинама. Изненађују нас формације клековог жбуња, знак да смо већ високо изнад пута за Пирот. Најзад смо у селу, на платоу испред

Манастир св. Ђорђе код села Темска

Манастирска црква св. Ђорђе подигнута је на остацима старијег култног објекта, као триконхална грађевина једноставне архитектуре по упрошћеној варијанти Моравске школе. Живописана је 1576. године, како у наосу тако и на западној фасади. Припрата је подигнута и живописана 1654. године, када је исликан и западни зид на коме се налази композиција Страшног суда из 1576. године. Отворени дрвени трем штити двослојни живопис на западном зиду, доприносићи формирању складне архитектонске целине. У западном конаку, обновљеном 1836. године над остацима старијег конака, пуних 40. година радила је манастирска школа. Источни конак такође је обновљен у XIX веку. Иза олтара цркве сахрањен је Милутин Карановић, истакнути војсковођа из битака за ослобођење Пирота од турске власти.

Конак манастира Св. Ђорђе

школе и библиотеке. Мали одмор са доручком. На трему библиотеке претресамо њену чудну судбину. Поседује изненађујући број лепих и вредних књига које нема ко да чита, јер у селу нема деце. До видиковца, чуке или градишта изнад села стижемо ознојени, али ипак сви стижемо, док нам изнад глава кружи орао рибар (у Клисури је иначе њихово станиште, једно од ретких код нас.). Са овог места

У конаку манастира Св. Ђорђе

поглед је тако величанствен да се не можете лако заштитити од патетике. Многи се овде осећају као Љермонтовљев Печорин док стоји на врху Кавказа. Кроз амбис клисуре струји плавичаста измаглица по чијем дну вијуга воз за Цариград.

Нажалост "служба зове", морамо даље, чека нас пут. При поласку готово сви фотографишу љупку, шарено бојену кућу, коју као да је овде донео Марк Шагал из Витебска.

До наше следеће дестинације, села Станичења, стижемо помало монотоним путем, али нам ипак, са наше десне стране пажњу плене стрмине планине Белаве где је некада млађани поручник Степа Степановић зарадио своје прво одликовање за храброст. У њеним пештерама доскора је зрео чувени пиротски качкаваљ.

Црква св. Петке (св. Николе ?) је чудна сфинга, на узвишењу изнад Нишаве, која је годинама својим контрадикторностима мучила наше чувене научнике Др Мирјану Ђорђевић-Љубинковић и њеног супруга господина Радивија Љубинковића, младе сараднике поред њих, технологе и хемичаре: гробна капела зидана од нишавског облутка и дозидане фасаде, у ентеријеру чува фунерерни мир и бриљантно сликарство. Досадашња сазнања не досежу ниво проблема који крије ова гробна капела. Свако од нас посетилаца који смо обилазили овај бисер IVX века одабрао је своју композицију којој се дивлио. Ја одавно преферирам "Мироносије", сликане као свилом.

Добра је била идеја да после ове сјајне "галерије" добрих фресака будемо мало профанији: Бегов мост преко реке Темске у непосредној близини. Историјски подаци нас уче да је пред Турско - Аустријску војну 1683. неки бег незнаног имена започео зидање моста. По старом, уосталом добром, оријенталном адету ваља бити задужбинар, аманета ради, као онај што наручи Вишеград, Жепу, Мостар...Требиње. Нека буде и бегова тајна што не заврши мост, до половине добро зидан са луковима и трагом "тариха" о зидању ћуприје. Од половине до друге обале обична, а данас трула дрвена јапија.

Манастир св. Јован код села Поганова

Ретко привлачни средњовековни манастирски ансамбл, који се налази у атрактивном, такође заштићеном, природном амбијенту кањона реке Јерме. Црква посвећена св. Јовану Богослову, триконхалне основе са петостраном олтарском и две бочне певничке апсиде, подигнута је крајем XIV века од ктитора Константина Драгаша - Дејановића. По свом плану веома је слична споменицима Моравске школе, мада је другачија по карактеру и обради фасада. Сви унутрашњи зидови осликани су октобра 1499. године фрескама које су радили локални мајстори у духу византијске традиције. Манастирску целину употпуњавају средњовековни мутвак са рустичном оцаклијом, конак обновљен 1876. године и чардак изузетно складних пропорција, као и археолошки остаци монашких ћелија и других старијих објеката.

Конак манастира Св. Ђорђе

Подне смо провели у порти манастира св. Ђорђе у Темској. Село Темска које је на путу, веома сличи долини реке Тахо у Шпанији, са мостом, кућама над водом, баштама и дивним светлом које је целог дана обасјава.

Манастир је веома сложен комплекс цркве, звоника, три конака, помоћних зграда и мутвака за спремање добре хране. Сестринство манастира је од како знамо гостопримљиво и радо чека госте. Мени међутим мисли лете десет година уназад док је портом ситним корацима шетао манастиром, од пчелињака до баште, њихов духовник

Михајло Хаџи Шуберт, православни Чех, о коме често размишљам. Мало је, заиста мало времена да о овим сликама, периодима и доградњама подробније пишемо. Задовољимо се тиме да је прва фаза живописана 1576. године (наос и западна фасада). Припрема је 1654. подигнута и живописана. Било је и много других доградњи, да би пуних 40. година у обновљеном конаку била школа. Непосредно иза апсиде сахрањен је капетан Милутин Карановић, побратим Ђуре Јакшића, погинуо на кључном превоју Пандирало у борби за ослобођење Пирота од турских власти.

Манастир Св. Ђорђе
чесма

Дан приводимо крају у манастиру св. Јована Богослова, у изузетном амбијенту кањона реке Јерме, окружени пријатељском пажњом братства овог манастира (доскора је то био женски манастир). Динамични монаси пристигли овамо из Сопоћана и Црне Реке, изненадили су нас изузетним захватима у порти и самом храму манастира св. Јована Богослова.

Љубазни отац Мардарије тумачи нам са великим ауторитетом све осликане сцене у цркви из Старога и Новог завета. "Братство" архитеката ужива у изузетној хармонији цркве зидане у, мало редукованом, моравском стилу и осталим објектима, мутваку са оцаклијом, чардаком и обновљеним монашким ћелијама.

Манастир Св. Јован - ручак

Посету манастиру завршавамо манастирским ручком "који пада у посне дане". Друштво архитеката Ниша, за успомену на ово дружење поклања манастиру традиционално сликану икону св. Симеона Мироточивог. Враћамо се у Ниш предвече, благо уморни али препуни утисака.

Миодраг Анђелковић
Миодраг Медар

ПРОГРАМ ПОСЕТЕ арх.ФИЛ ХЕАРН-а
декана Архитектонског факултета (Питсбург, САД)

31.10. Петак

- трансфер са Београдског аеродрома до Ниша, смештај у хотелу
- 17.45 одлазак на отварање Тријенала у галерији Србија
- након отварања, одлазак у ресторан Синђелић на вечеру у организацији Друштва архитеката Ниша

01.11. Субота

- након доручка одлазак у обилазак неких знаменитости града Ниша и Нишке Бање.
- Обилазак Нишке Бање.
- Обилазак Ћеле Куле, локалитета Медијана и центра града
- 14.00 ручак
- 15.30 гостовање на локалној ТВ5.
- вечера

02.11. Недеља

- око 7.00 полазак испред хотела Амбасадор на једнодневну екскурзију; одлазак на видиковач изнад Сићевачке клисуре (село Градиште); обилазак манастира Станичење, Св. Ђорђе и Поганово; ручак са монасима у манастиру

03.11. Понедељак

- одлазак у Завод за заштиту споменика. Разговор са директором Завода господином арх. А. Радовићем
- Обилазак Нишке тврђаве са арх. Станковићем и арх. Андрејевићем
- 18.00 одлазак у галерију Србија, припреме за прво предавање
- 18.30 предавање Фил Хеарн-а: Инспирација Ф. Л. Рајта јапанском архитектуром за пројектовање високих зграда чврстог језгра

04.11. Уторак

- одлазак на Факултет око 11.00, пријем госта из Америке у деканату са професорима Факултета
- 12.00 разговор са студентима Грађевинско-архитектонског факултета у амфитеатру
- 14.00 ручак
- 18.00 одлазак у галерију Србија, припреме за друго предавање
- 18.30 предавање Фил Хеарн-а: Допринос Роберта Вентурија теорији архитектуре

05.11. Среда

- одлазак у Завод за заштиту споменика
- обилазак Народног музеја са архитектима из Завода
- разговор са директором музеја

06.11. Четвртак

- одлазак у јутарњим часовима за Београд; након смештаја у хотелу, одлазак на архитектонски факултет у Институт за архитектуру и урбанизам Србије. Разговор за арх. Игором Марићем, проф Љиљаном Благојевић, и пријем госта из Америке у деканату београдског Архитектонског факултета
- у поподневним часовима, обилазак неких знаменитости града Београда

07.11. Петак

- након доручка, одлазак на аеродром

ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ - НИШ 2003. У МЕДИЈИМА

Пројекат "ТРИЈЕНАЛЕ АРХИТЕКТУРЕ - НИШ 2003." био је, по замисли организатора, као и претходних година, добро покривен медијском присутношћу. То се односи на извештаје телевизијских кућа и штампе о отварању и току манифестације, а посебан значај су имале редовне емисије о културним догађајима у граду у којима су гости били представници организатора Тријенала.

Реализоване активности везане за ТВ медије:

- Разговор у оквиру Јутарњег програма НТВ 29.10.2003.г., учесник је био арх. Зоран Чемерић;
- Разговор у емисији "Тема дана" НТВ 30.10.2003.г., учесник је био арх. Миодраг Медар;
- Разговор у емисији "Данас" ТВ5 30.10.2003.г., учесник је био арх. Александар Ђ. Кековић;
- Разговор у емисији "Недељно поподне" ТВ"Белле Амие" 26.10.2003.г., учесник је био арх. Бранимир Ђирић;
- Разговор у емисији "Само суботом" ТВ5 1.11.2003.г., учесник је био гост Тријенала из САД проф.арх. Фил Херн;
- Извештај екипе РТС - водитеља емисије "Тајне простора" Гордане Ковачевић о отварању и току Тријенала, као и посебни прилози:
 - о Великој награди Тријенала, учесник је био арх. Саша Буђевац;
 - о Нишу и Нишкој Бањи, учесници су били: арх. Александар Ђ. Кековић и арх. Иван Андрејевић;
 - о студентима архитектуре из Ниша, учесници су били студенти Зоран Николић, Светлана Миљковић, Александра Манић и Елена Васић.

"Народне новине" су, такође, редовно пратиле манифестацију:

- "Американац у Нишу" (29.10.2003.)
- "Посвета тријеналу" (30.10.2003.)
- "Дани архитектуре - Ниш 2003" - цела страна (31.10.2003.)
- "Велика награда Тријенала Саше Буђевићу" (1-2.10.2003.)
- "Предавање Фила Херна" (3.11.2003.)
- Интервју са Филом Херном "Очували сте топлину која свету недостаје..." (7.11.2003.)

Као и раније, новинар Славко Виденовић је редовно и врло професионално извештавао о свим догађањима везаним за Тријенале.

И ове године, Милорад Х. Јевтић, НИН-ов критичар, у чланку *Десет најбољих* (НИН, 8.1.2004.) даје ранг листу најуспешнијих остварења у архитектури у 2003. години, где на високо треће место ставља Капелу на Бубњу аутора Саше Буђевића, која је добила велику награду на Тријеналу архитектуре - Ниш 2003.

У истом чланку аутор каже: "Међу манифестацијама које су пратиле градилишну делатност вредни поменути Седми београдски тријенале светске архитектуре (први пут приређен под покровом

витељством Скупштине града) **те први и веома успешно организован Нишки тријенале архитектуре**" (подвукао уредник Архитекта).

арх. Хранислав Анђелковић

Још код првих припрема за Дане архитектуре 2003. Управни одбор Друштва је поставио себи задатак да се до почетка ове манифестације реновира једна просторија Друштва, како би се побољшали радни и амбијентални услови. Доњи текст говори о реализацији овог значајног, а с обзиром на материјалне услове Друштва, врло тешког задатка.

Редакција

УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРИЈЕ ДАН-а

Већ дуго времена - година, говоримо о уређењу наше зграде. Рађени су пројекти, расписивани конкурси, али се прича углавном на томе завршавала.

На почетку ове године договорено је на Управном одбору ДАН-а да се јасно поделе задужења и да се без одлагања крене у реализацију. По пројекту арх. Александра Ђ. Кековића, приступило се уређењу просторије ДАН-а, која је предвиђена као простор за рад секретара удружења, али и за састанке како У.О. ДАН-а, тако и за неформална дружења архитеката. Просторија је предвиђена и као мини изложбени простор - галерија. Уз помоћ наших пријатеља, спонзора и донатора, као и из сопствених средстава, урађен је спуштени кнауф - плафон у два нивоа са тачкастим и дифузним светлом, развучене су нове телефонске електро, ТВ инсталације, репарирани су зидови столарија, постављен је мови ламинат и венецијанери на прозорима, а на основу пројекта урађен је и нови конференс сто и радни сто секретара Друштва. Све је урађено у пастелним и смиреним бојама какве доликују једном оваквом простору. остало је још да се ураде нове полице, као и носачи стакала и стакла за излагање паноа.

Но, то не би било задовољавајуће да по пројекту истог архитекте није почела припрема за уређење санитарних просторија и измештање чајне кухиње из хола, као и уређење улазног хола и његово претварање у простор за предавања, трибине и мини-изложбене галерије. За већину радова обезбеђен је материјал и уговорена радна снага, али и даље важи позив колегама и нашим пријатељима извођачима и спонзорима да помогну било у новцу, материјалима и радној снази. Уколико се све буде одвијало по плану, до пролећа 2004. године имаћемо упристојен део просторија нашег удружења.

Према најавама из управе Града и Завода за заштиту споменика културе, наша зграда као заштићени објекат, стављена је међу прве на листу

зграда за обнову фасада у пројекту Лепа Србија за Ниш. Уколико би дошло до реализације тог пројекта, а пошто ДАН поседује нове олуке и лим за опшивањ, потребно би било обезбедити и кровни покривач - бибер-цреп, како би зграда поново заблистала и изнутра и споља у пуном сјају.

Ово је само један, можда лепши део приче, оно што нам неминовно следи и што је задатак који више не трпи одлагање, јесте решавање имовинско-правних односа - повраћај зграде у посед Савеза. Затим, утврђивање дела партиципације ДАН-а у власништву зграде унутар Савеза, расељавање привремено смештених породица у помоћне објекте, као и решавање спора око подрума. Тек тада би се могло приступити следећој - развојној фази, која предвиђа рушење помоћних просторија, уређење подрума као кафе-клуба архитеката и изградњу изложбеног павиљона на месту данашњих помоћних објеката. Уколико би дошло до реализације ових амбициозних пројеката могли бисмо бити у потпуности задовољни, и тек тада би се остварио скоро зацртани циљ на недавно одржаној трибини Савета за културу Града Ниша, о стварању Куће архитеката, коју смо скоро видели у примерима из Граца, али која постоји и свуда по развијеним земљама Европе. До тада, бар за тренутак уживајмо у новоуређеној просторији сањајући и тежећи да наш Дом постане стварни репрезент архитектата и добре архитектуре.

арх. Александар Ђ. Кековић

ПРОТЕСТ

ИСКУСТВА У ПРИМЕНИ “ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ”

Припрема и доношење “Закона о планирању и изградњи”, од првих концепата 2001.г. до доношења, маја 2003.г., били су пажљиво, перманентно праћени врло активним ангажовањем Удружења урбаниста Србије.

У свим фазама његове припреме и трансформација, од верзије “преписивања одредби” из Грађевинског закона 1931.г. до нацрта и предлога 2003.г., УУС је одговарајућој Комисији Министарства и Министарству достављао своје примедбе, предлоге и сугестије, темељене на вишедеценијском искуству својих чланова и институција у области просторног и урбанистичког планирања на праћењу развоја законодавства у овој области, међутим оне нису наилазиле на одговарајуће разумевање.

Комисија Министарства и Министарство су, демонстративно, одбијали сарадњу са представницима УУС на концепирању суштине овог закона и “испословали” његово доношење супротно ставовима и интересима струке, базираним на позитивним практичним искуствима спровођења регулативе у овој области.

Више од осам месеци спровођења таквог, неодговарајућег, Закона већ је показало његове бројне недостатке, који ће се вишеструко умножавати наставком његове примене, уколико се не учине радикалне промене његовог концепта, и укупна област, коју он регулише, не стави на нове здраве основе.

Не улазећи у суштину уставности великог броја његових одредби, из стручног угла вишегодишњих практичних искустава у области делатности просторног и урбанистичког планирања, значајне примедбе на неке од његових одредби могле би се односити на следеће формулације које би, обавезно, требало изменити и усагласити.

(1) Без дефинисаног разлога Закон је обесмислио систем дугорочног, интегралног планирања просторног развоја Републике Србије укидањем основног планског документа Републике, ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, који је у Закону замењен потпуно неодговарајућим документом “Стратегија просторног развоја Републике Србије”. Таквом Стратегијом се (према члану 17. Закона) одређују “дугорочни циљеви просторног планирања(?) и развоја...”, без икаквих планских обавеза и инструмената.

Стратегије увек постоје, утврђују се и мењају, али се просторни развој Републике може дефинисати само Просторним планом, донетим и усаглашаваним у складу са актуелним стратегијама.

(2) Институција надлежна за просторни развој Републике, може бити само РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИ РАЗВОЈ.

“Агенције” се формирају за продају некретнина. Треба се надати да таква “Агенција” у Закону (члан 4.-15.) није имала циљ да изврши распродају простора Републике Србије.

(3) Шеме се цртају на салветама у кафани, или у “Power Pointu”, на рачунару за маркетиншке презентације па “ШЕМЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА” (члан 18. Закона) не могу никако бити плански документи.

У конкретном случају просторни развој појединих области (образовање, наука, култура, транспорт, енергетика... и сл.) може се Просторним планом Републике утврђивати на основу Стратегија развоја тих области.

(4) Нова Уставна решења треба да одреде територијалну организацију Републике Србије, у којој ће РЕГИОНИ, (ма како се буду звали), према Европским стандардима, имати значајне ингеренције.

У том контексту, одредбе члана 20. Закона, за предвиђени “Регионални просторни план” не могу ни приближно бити задовољавајући оквир за систем Регионалног просторног планирања у оквиру планирања просторног развоја Републике.

(5) Одредбе о садржини, уступању израде, пост

упку израде, “уговору о имплементацији” (?) и др. (чланови 22.-32. Закона) очигледно морају бити радикално ревидоване у контексту наведених примедби у предходним тачкама.

(6) СИСТЕМ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНИРАЊА (дефинисан члановима 33-66. Закона) са бројним недоследним и накарадним решењима, унео је највише пометње у примени и спровођењу Закона, с тенденцијом даљег деформисања достигнутих, позитивних искустава стручне праксе у овој области.

Ради илустрације довољно је навести само драстичне примере лоших решења.

(7) Закон, из непознатих разлога, не подразумева нити признаје потребу постојања СИСТЕМА ПЛАНЕРСКИХ ИНСТИТУЦИЈА у Републици. Урбанистичке планове, (према члану 50. Закона) могу израђивати “предузећа, односно друга правна лица” која се сете да се региструју за ту делатност, а регистрација се не може никоме оспорити, јер у Закону нема никаквих критеријума за такву регистрацију.

Таква “друга правна лица, која су уписана у одговарајући регистар” могу званично израђивати урбанистичке планове, ако нађу заинтересованог “одговорног урбанисту” који ће на њихове папире (за добре паре) ударити печат са бројем своје лиценце.

(8) ЛИЦЕНЦА се (према члану 51. и 129. Закона) и тако добија по уплати чланарине Инжењерској

комори, са потврдом “два сведока” чашћених добрим ручком.

(9) Централизована ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА, (члан 130-133. Закона) без система регионалне мреже, (што је основ свих осталих коморских асоцијација у Републици), треба да “продаје” лиценце инжењерима бродоградње, путоградње, железнице, грађевине, машинства, електронике, пољопривреде, шумарства, архитектуре, па чак и просторним планерима (који и нису инжењери) и одузима им их кад не уплате на време годишњу чланарину Комори,

Остали “неинжењерски” стручњаци, (економисти, социолози, еколози, правници, и др.), неспорно присутни у систему просторног и урбанистичког планирања, немају приступ Инжењерској комори.

Комора сама “утврђује висину чланарина и накнаде за издавање лиценци” уз прибављену сагласност министра, (кога ће од убраних пара водити са собом на сва “стручна” путовања по свету и шире).

(10) Значајне неспоразуме у систему планирања унела је нова, поремећена СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ВРСТА УРБАНИСТИЧКИХ ПЛАНОВА (члан 35.-39. Закона).

Урбанистички планови су “општи” и “регулациони”.

ГЕНЕРАЛНИ ПЛАН није више Генерални урбанистички план, спада у “опште” а садржи регулацију, правила уређења и грађења, поделу на јавно и остало грађевинско земљиште и може се примењивати за издавање “локација”.

План мањег насеља и села је ПЛАН ОПШТЕГ УРЕЂЕЊА, а опет има и регулацију и правила грађења.

ПЛАН ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ није Генерални план, а није ни Регулациони.

ПЛАН ДЕТАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ је шема регулационих и грађевинских линија, са Правилима којима се уређује где се може, а где не може дозидати поткровље или отворити прозор према спаваћој соби комшинице.

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ више није план. Не подлеже јавном увиду. Не остварује јавни интерес. Не усваја га званични орган. Њиме се решава парцелација и препарцелација и то када власник, или власници земљишта имају усаглашен договор како ће се поделити.

АКТ О УРБАНИСТИЧКИМ УСЛОВИМА издаје се за грађење на подручју на коме није предвиђено грађење, јер да јесте предвиђено, то подручје би се разрађивало неким урбанистичким планом. А тамо где се стварно планом предвиђа грађење издаје се ОДОБРЕЊЕ ЗА ИЗГРАДЊУ, које није Акт о урбанистичким условима (?).

(11) КОМИСИЈЕ ЗА ПЛАНОВЕ, у конкретној пракси спровођења Закона, (независно од смисла члана 34. Закона) су према прибављеним информацијама у већини градова састављене од “политичких” представника локалне самоуправе, на функцијама у органима надлежним за урбанизам и грађевинско

земљиште и локалних, лиценцираних урбаниста, по предлогу Министарства или локалне самоуправе.

Као чест случај, лиценцирани урбанисти, чланови Комисије, бране своје планове пред својим “послодавцима”, наручиоцима тих планова, што представља очигледан присутан сукоб интереса.

Ступањем на снагу одредби Закона о локалној самоуправи и укидањем институција извршних органа локалне управе, то ће довести до потпуне приватизације система планирања.

(12) УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ у смислу утврђивања општег интереса, сведено је на индивидуално љубопитство појединачних учесника у јавном увиду, када их најчешће интересује да се не руши његова него комшијска ограда.

Нема више одредби о стручној расправи, а презентација планских циљева и решења пред ширим форумом становника одређеног подручја, које је предмет планске регулације, сматра се за тотални анахронизам и непотребну активност, (која није Законом предвиђена), а може и да “поремети” договоре и рачуне наручиоца и обрађивача плана.

(13) Предложена РЕШЕЊА О ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ, осим што су у супротности са важећим уставом, не дају наду на скоро превазилажење хаоса у овој области, јер не прописују усклађене мере за увођење реда. Републичка геодетска управа и катастри и даље воде “своју политику”, Закон не прописује систем операционализације газдовања јавним (и осталим) грађевинским земљиштем, локална самоуправа не види интерес за прибављање земљишта, а сви остали у овој области “дилују” за свој рачун, а на штету општег интереса.

(14) Област ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА, која је деценијама била изузетно успешно стандардизована доведена је до апсурда. Од начина прибављања Одобрења за изградњу, које нема ни основне елементе некадашње Локације са Урбанистичко-техничким условима, преко ИДЕЈНОГ ПРОЈЕКТА, који је постао Идејна скица, Главног пројекта, Извођачког пројекта и Пројекта изведеног стања, које може израђивати опет “предузеће, односно друго правно лице”, за које такође нема никаквих услова за упис у регистар.

(15) О прелазним и завршним одредбама Закона, посебно о поступку “ЛЕГАЛИЗАЦИЈЕ” (члан 160-164. Закона), је вероватно све речено у стручној и широј јавности. Није једино јасно ко ће и како обавестити све преварене подносиоце захтева који су насели на лоше смишљену “клопку”.

На ове и пуно других неодговарајућих решења у Закону, Удружење урбаниста Србије је упорно безуспешно покушавало да упозори Министарство.

На више стручних скупова у организацији УДРУЖЕЊА УРБАНИСТА СРБИЈЕ, скупова у организацији Министарства, па чак и скупова у организацији иностраних асоцијација позваних да “помогну”

Министарству, урбанисти су остали доследни својим ставовима о недостацима у предлогу Закона.

Министарство је ипак успело да у ванредним околностима испослује усвајање таквог неодговарајућег Закона.

После тога је учинило значајне напоре да га промовише, у чему је поново успело да обезбеди финансијску подршку и иностраних асоцијација (МСП).

Десио се и до сада незабележен преседан да један од високих функционера Министарства, у то време, напусти Министарство због неслагања са начином "писања" и решењима у предлогу новог Закона.

Конечно, по истеку ове фазе, у којој су се већ манифестовале последице лоше смишљених решења у Закону, треба очекивати да се на усвојени концепт Закона критички погледа и предложене мере за превазилажење лоших решења.

УДРУЖЕЊЕ УРБАНИСТА СРБИЈЕ, са значајним стручним искуством својих чланова и институција, у процесу преиспитивања ефеката наведених Законских решења и даље нуди пуну сарадњу свим релевантним структурама.

1. март 2004.

мр Михаило Медведев, арх
Члан Комисије за законодавство УУС

МОЛИМО ЧЛАНОВЕ ДАН-а
ДА ИЗМИРЕ СВОЈЕ ОБАВЕЗЕ
У ПОГЛЕДУ ЧЛАНАРИНЕ

ДОНЕСИТЕ ДВЕ ФОТОГРАФИЈЕ
УКОЛИКО НИСТЕ
ТО ДО САДА УЧИНИЛИ,
РАДИ ДОБИЈАЊА ЧЛАНСКЕ КАРТЕ

КРИТИЧКИ ОСВРТ

ПОВОДОМ КОНКУРСА ЗА ПАРК И ЦРКВУ У АЛЕКСИНЦУ

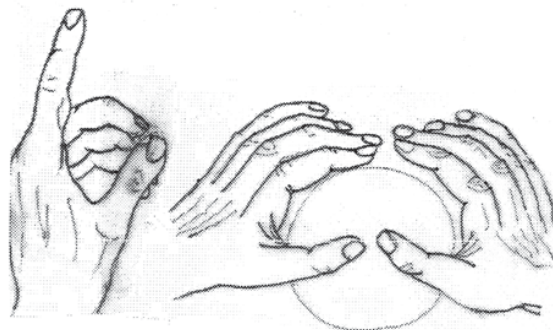
Уредништву часописа "АРХИТЕКТ"- ДАН-а

Драге колеге,

У дирекцији САС-а у Београду добио сам ваш часопис АРХИТЕКТ бр.12 од јула месеца, тек пристиглог, сада, октобра месеца. Помало ми је непријатно да признам: нисам знао за ваш часопис. Радо сам га погледао, прочитао, лепо изгледа. Одмах ми је за око запала насловна страна, односно објект ту представљен. Читајући текст који се односи на тај првонаграђени рад на конкурс за Алексинац, сазнао сам да је рад, на изврстан начин деградиран, тиме што је од стране "непознатих налогодаваца" рад изгубио право на реализацију. Потпуно је јасно ко су ти налогодавци и зашто су тако поступили.

Треба бити критичан и реалан. Православна црква гради своје храмове који су још увек врло значајан, видан, изражен симбол православља и вере и њихових континуитета. Зато архитектонски производи - пројекти - зграде, цркве морају материјализовати те религијске симболе.

Нису ми познати нити чланови жирија, који су тако жирирали тај конкурс, нити пројектанти, али врло је јасно да сви они нису схватили ту симболику, која мора бити изражена кроз пројекат, односно на цркви. Зрачење те симболике је већ заборављено, али оно је пренето у наша поимања православног храма.

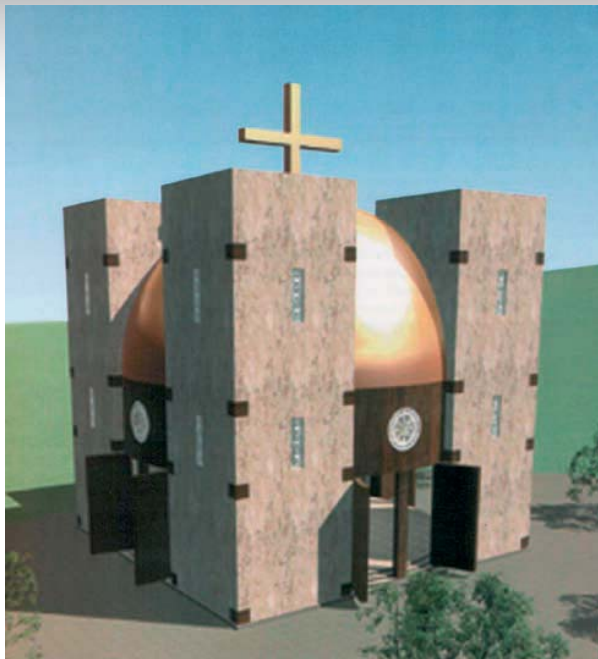

Симболи преточени у архитектуру:
звоник и централна купола

Први симбол је звоник, прст који нам показује небо, где је Бог. Купола су руке Бога који штити, свеобухватно грли нашу Земљу.

Споља, црква мора тим симболима и својом озбиљношћу, величанственошћу, мирноћом да припреми вернике на свети чин богослужења, на психичку концентрацију и контемплацију.

Свакако да у том захтеву Православна црква својим канонима, тежњама ка копирању византи-

Првонаграђени рад

јске, или српске средњовековне црквене архитектуре, чини корак уназад, односно ствара стагнацију, залеђује обликовање новосаграђених цркава, не прихватајући “новотарије”, те на извештајан начин не признаје чињеницу да смо зашли у XXI век. Зато се архитекти могу изборити за новије обликовање цркава само корак по корак, никако радикалним променама и концепцијама.

Првонаграђени пројекат, поред тога што је потпуно одступио од таквих концепција је, ма колико занимљивог изгледа, понудио више неприхватљивих решења.

Као прво купола: познато је да је купола великог храма Св. Саве у Београду направљена на тлу, па је преко четири периферна стуба, хидрауличким пресамма, подигнута до свог пројектованог нивоа. Била је то посебна (снимљена) атракција, подизање величанствене куполе која је постепено излазила из околне конструкције, вирила, па расла до потпуног расцветавања. Купола овог пројекта је кренула нагоре, ка небу, али је из (“непознатих”) разлога застала, заробљена, сакривена, недоречена.

Нестручни верник, коме је показана слика пројекта храма Св. Марка је то прокометарисао са: “Јесу ли то куле смедеревске тврђаве?”. Масивност та четири ступца делује прегломазно, непропорционално, одбојно, то свакако треба избегавати код цркве, јер она зове вернике под своје окриље, те мора бити привлачна, док тврђава, напротив, одбија, застрашује, прети.

Овакав објекат би могао бити капела на гробљу, али за цркву не одговара ни својим унутрашњим нефункционалним решењем, јер су канони богослужбе потпуно дефинисали простор, ради непроменљивог следа догађања свих верских чинодејствија.

Другонаграђени рад

Сваки пројектант је слободан да презентује своју замисао, али жири мора бити на нивоу свог задатка: оцене не само привлачног изгледа, већ много више оцене функционалности таквог објекта, како изгледом тако и унутрашњим распоредом.

Овакав мој приступ конкурсном решењу је проистекао из личног контакта са онима који се професионално баве овом проблематиком верских објеката Српске православне цркве.

И на крају, свакако да је другопласирани пројекат ближи захтевима СПЦ.

*Поздравља вас,
др Жорж Пойовић, д-р,
професор Универзитета*

Наслов текста и фотографије прва два награђена рада је у текст унела Редакција.

Детаљне информације о овом конкурсном решењу могу се наћи у часопису “АРХИТЕКТ”, бр. 12.

Редакција

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

ЗАШТО НЕМА ЈЕФТИНЕ СТАНОГРАДЊЕ?

Недавно је у „Политици,, објављен текст о једном, наизглед, необјашњивом догађају који се догодио у Новом Саду и који свакако треба коментарисати, јер је проблем општи и хроничан. У поднаслову стоји:

Стамбене зграде у Љубљани:
основа спрата и изглед

„Дуго најављивани пројекат градске владе о непрофитабилној станоградњи, новосадски парламент одбацио без јасног образложења,,.

Укратко, ради се о следећем: покренута је иницијатива да се реализује две стотине станова за запослене у градској управи и јавним предузећима,

за младе брачне парове, заслужне уметнике и спортисте, као и за социјално угрожена лица. Цена једног квадратног метра би била око 37 000 динара, односно нешто преко 500 €, и то уз повољан кредит. Међутим, када је Скупштина града требало да дефинитивно усвоји предлог, дошло је до дуге и бурне расправе међу одборницима, где су једни тврдили да пројект није усаглашен са регулативом, а други да јесте. Наравно, увек присутне страначке зајевнице појачале су сукоб. Карактеристичан је коментар председника градске владе „да су разлози изван парламента,,.

Како то обично бива код нас, када се не слажемо са суштином, позивамо се на прописе и форму. А суштина је да би, усвајањем пројекта, тзв. „грађевински лоби,, губио од своје енормне зараде. Други, али мање важан разлог је у незадовољству заинтересованих из градске управе условима кредитирања.

Новосадска прича можда још није завршена, али нама свакако даје тему за размишљање: да ли би неко у Нишу могао да покрене овакву иницијативу, и како би она овде прошла? Да ли би се поновила још једна ружна ситуација да хумане иницијативе немоћно уступају пред насилним и себичним интересима „бизниса,, као и пред свемоћном и непобедивом бирократијом? Сведоци смо задњих неколико година једне друге врсте немоћи, која је тесно повезана са овом проблематиком: немоћи да већина (или мањина?) архитеката и других савесних и стручних професионалаца заустави инвазију неквалитетне, скупе и ружне изградње. Мотив зараде и иницијативе да се она оствари нико никада није спорио, али како то углавном није било под некомпромисном стручном и правном контролом,

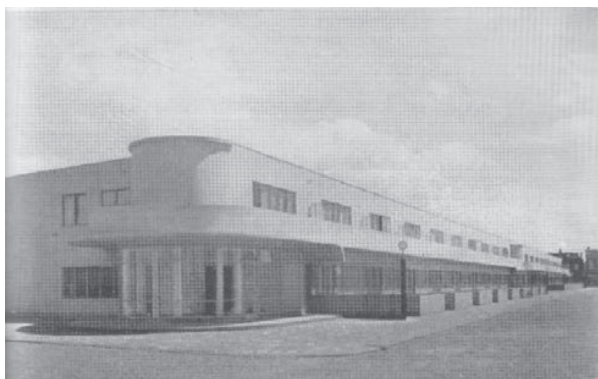
Радничко насеље „Pessac“ код Бордоа,
Le Korbizije, 1925.г., изглед

Стамбени низ у насељу „Weissenhof“ у Штутгарту,
J.J.P. Oud, 1929.г., изглед

добили смо ситуацију да апсолутно нико до сада није могао (можда ни хтео) да се супротстави тој, зашто не употребити израз који се може чути - „урбо-архитектонској мафији,„. Као што нико до сада није изашао из колотечине и покренуо иницијативу да се граде станови довољно солидни и естетски задовољавајући, а при томе не прескупи. Дакле, станови не за оне купце који могу да плате 1200 €, 1500 € или више, а којих свакако има, јер се сви изграђени станови продају, већ за онај слој становништва који не може ни да помисли да плати ову цену, али који би под неким повољним условима кредитирања могао да реши овај животни проблем.

Када се двадесетих година 20. века рађала модерна архитектура, велика имена као Гарније, Оуд, Шарун, Ван дер Рое, Ле Корбизије, пројектовали су групације радничких станова и колективних стамбених зграда. Ти објекти су ушли у антологије ране Модерне, и то је вероватно био неки концепт социјалног становања, што је у сваком времену и свакој средини увек била потреба. Поред репрезентативних и скувих објеката који су у периодима криза често једине инвестиције, и увек шанса за афирмацију пројектанта, мисија архитектуре је и да понуди рационална решења за увек актуелни проблем недостатка станова. Овде би и градске власти морале да дају свој допринос у смислу давања погодних локација.

Радничко насеље “Ноеск ван Холланд”,
J.J.P. Oud, 1927.г., изглед

У Београду је недавно завршен конкурс за пројекте социјалног становања, а у Љубљани су две стамбене зграде архитеката Матије Бевка и Васе Перовића изграђене по цени од 300 € по квадрату! Овај пројект је чак и награђен Плечниковом наградом за 2002. г. Ниш свакако треба да следи ове примере, уз јасну поруку и инвеститорима и будућим корисницима, да лепо и функционално може бити и јефтино.

Литература:

1. “Politika” 9.1.2004.г.
2. “Detail” 11/2002.г.
3. Н. Добровић, “Савремена архитектура 2” Београд 1963.г.

арх. Зоран Чемерицић

ИСТОРИОГРАФИЈА

МАНАСТИР СВЕТОГ ЈОВАНА Изнад села Горњи Матејевац код Ниша

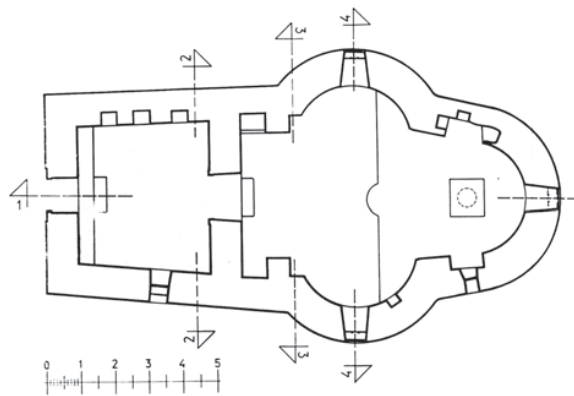
Међу бројним манастирима нишког подручја, знајајно место припада Манастиру Св. Јована, који се налази северно од села Горњи Матејевац, на десетак километара од Ниша.

Манастирски комплекс чине црква посвећена Св. Јовану и конак већих размера али новијег датума.

Св. Јован, изглед са запада

Прве податке о манастиру срећемо у турским изворима. Попис из 1498., 1516. и 1564. године открива нам његово постојање, док је 1597. године у овом манастиру написан псалтир. И касније, после предаје Ниша Турцима и повлачења Аустријанаца 1737. године, у Матејевцу ће нишки митрополит наћи извесну заштиту. Манастир Св. Јован, скривен од ока и са јаком традицијом, још једном, као крајем XVI века, постаје стециште духовне елите која се овде склонила од освете иноверне власти.

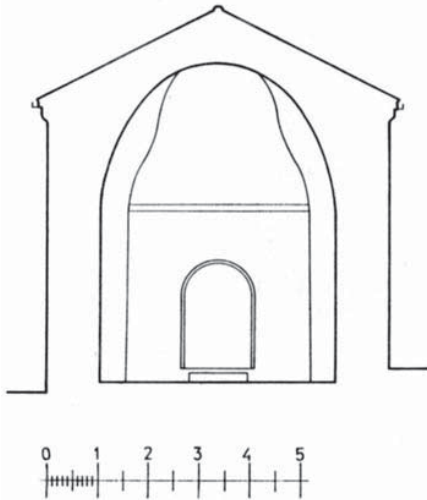
Св. Јован, основа

Црква је једнобродна трикохална грађевина са мањом припратом на западној страни. Засведена је полуобличастим сводом и прекривена кровом на две воде. Подигнута на темељима старијег објекта. Данашња црква резултат је обнове из 1835. године, за време митрополита Калиника. Осликана је 1869. године, преко старије фреско декорације.

Око централног простора наоса који је близак квадрату, обједињене су три полукалотно пресведене конхе. Овако сажет, једноставно обликован тролист редак је у нашим крајевима. У пространој олтарској апсиди налазе се две нише које обележавају простор ђаконикона и проскомидије. Прозорски отвори су тамо где их треба и очекивати.

Простор наоса подељен је на два травеја. Подужни полуобличаст свод који се ослања на бочне прислоњене луке подупрте масивним пиластри-ма. Овакви пилистри, могли су у једном тренутку држати куполу. Лук подужног свода не затвара се на очекиван начин, већ се из његовог темена извлачи сегмент лука мањег свода који га надвисује образујући тако свод из три дела, уобичајен код исламске архитектуре.

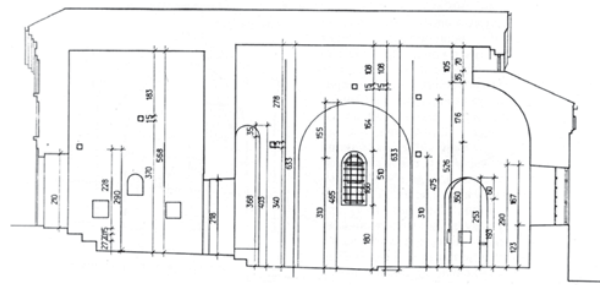
Св. Јован, попречни пресек

У зиду између наоса и припрате налази се отвор замишљен као репрезентативни портал. У цркву, чија се спољашност огледа у елегантном прелазу од лукова певница у лук апсиде, улази се са западне стране. Западне фасада обрађена је по угледу на оближњу византијску Латинску цркву из XI века, што је особеност црква подигнутих у XIX веку на просторима југоисточне Србије и западне Бугарске.

Нестручно копање уз северну страну цркве даје нам податке на које се можемо ослонити. Евидентирана су два начина зидања, уз обнову из 1835. године, указују да су постојале најмање три фазе градње. Из прве фазе су темељи тиконхоса од правил-

них редова камена и опеке, постављени на начин својствен византијском градитељству. Другој фази припада слабији квалитет зидања који би могао бити с краја XVI века, можда из времена када је овде писан псалтир. Судећи по облику свода који се особен за сувремено градитељство, обнова је била велика. Последњим интервенцијама из 1835. године припада општа консолидација објекта.

Новооткривени фрагменти фреско декорације могу се датовати у почетак XVII века, у време велике обнове манастирске цркве. У ниши на источној страни простора проскомидије откривена је добро очувана представа *Imago pietatis* - SANETI / XV. Преко старог живописа 1869. године исликан је нови.

Св. Јован, подужни пресек

Непостојање историјских извора који би могли разјаснити време подизања цркве, упућује нас на архитектонски план основе. Архаичан облик триконхоса, уз наведене чињенице, удаљавају првобитну цркву Св. Јована од моравских споменика и примичу је византијском градитељству. За ову област редак облик једноставног тролиста неопходно је посматрати као издвојену варијанту. Дошавши са истока, овај облик грађевина је нашао своје упориште у рановизантијској архитектури и био прихваћен у IX и X веку од словенских мисионара око Охридског језера и светогорских монаха. У нашим крајевима је редак, док се чешће среће у суседним областима - у Бугарској, Грчкој, Македонији и Приморју. По организацији плана намеће се сличност матејевачког триконхоса са црквом у Плиски у Бугарској из X века. Доста заједничког има са порушеном охридском црквом на Горици, затим са црквом у Дривосту поред Скадра и Св. Јованом у Затону, као и са нешто млађом Св. Николе код Нина с краја XI века. По типу основе, величини, па и унутрашњем склопу, матејевачкој цркви је најближа црква Богородичиног успења у Мртвици, која се оквирно датује у крај VI или почетак VII века.

Правилно сагледавање историјских околности од значаја је за приближавање истини о генези, развоју и типологији триконхалних грађевина на овим просторима. Запажено место Ниша у византијској црквеној организацији после поновног успостављања власти 1020. године, није остало без одјека на монументално градитељство. То је време

Св. Јован, Imago pietatis

посебно јаког црквеног, политичког и културног утицаја Византије у нишкој области, посебно после победе Василије II (976-1025 над Самуилом. Као резултат византизације ових простора је првобитна црква Св. Јована и оближња Латинска црква из прве половине XI века.

Недостатак примера који би потврдили утицај локалне рановизантијске традиције оставља отворену могућност да је у питању утицај средњовизантијске архитектуре. Због географске удаљености која условљава културне токове, првобитна црква Св. Јована могла би настати после охридских а пре оних са југозапада. Наведене историјске околности ближе је датују у прву половину XI stoleћа.

Миша Ракоција

ЧЕТВРТОМ У 19 ЧАСОВА
У ПРОСТОРИЈАМА ДАН-а
ОДРЖАВАЈУ СЕ САСТАНЦИ
УПРАВНОГ ОДБОРА

ДОЋИТЕ
ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ
ДАЈТЕ СВОЈ ДОПРИНОС
АРХИТЕКТОНСКОЈ СТРУЦИ КРОЗ
АКТИВНОСТИ ДАН-А

СТРАНА ИСКУСТВА

КУЋА АРХИТЕКТУРЕ У ГРАЦУ

Грац је град супротности: конзервативног чувања старог, с једне, и храброг експериментисања у архитектури, с друге стране. Као један од најлепших и најочуванијих старих градова средње Европе, Грац је уписан у листу УНЕСКО-ве светске културне баштине.

Архитектура Граца је постала интернационално позната под називом "Grazer Schule", при чему се иза овог имена не крије школа већ неупоредиво више један став према архитектури. Овај назив свакако обавезује архитектонске ствараоце, тако да се данас у Грацу могу открити многи примери нове архитектуре, као и најразличитијих праваца и тенденција, и то не само оних везаних и насталих у вези са звањем које је град носио у прошлој години: "GRAZ 2003 - културна престоница Европе", већ и за многе друге објекте и акције.

Кућу архитектуре у Грацу су 1988 године заједнички основале следеће институције: архитектонски одсек Форума STADTPARK, централно удружење аустријских архитеката, Факултет за архитектуру Техничког Универзитета Грац и Архитектонска комора Штајерске. Манифест, који је у поводу тога био написан, су потписали: председник Централног удружења аустријских архитеката, председник Архитектонског факултета, председник Архитектонске коморе Штајерске, а био је достављен градоначелнику Граца, као и његовом заменику, те председнику Штајерске владе.

Кућа архитектуре је нашла своје "место под сунцем" у једној старој преуређеној вили (види фотографије), у источном делу града, у близини Универзитета. Од самог почетка са радом, Кућа архитектуре је континуирано организовала изложбе и симпозијуме, студијска путовања и интернационалне конкурсе. Током више година за редом одржава се у њој "летња академија", која се посвећује једној одређеној теми, а у заједничком раду са једним

значајним архитектором из Граца, Аустрије или пак из иностранства. Тако су руководиоци Workshop-ова били, између многих других, и: Enric Miralles, Jan Gezelius, Zaha Hadid, Kees Christiaanse, Volker Giencke, Klaus Kada, Günter Domenig, Konrad Frey, Lebbeus Woods и многи други. Подразумева се, само по себи, да је ова њихова активност пропраћена и изложбом њихових остварења у малој галерији у Кући архитектуре и тиме се локалним архитектама и студентима приближила информација о најпознатијој светској архитектури.

Кућа архитектуре у Грацу је настала из потребе за једним градским форумом у оквиру кога би се архитекти, урбанисти, студенти, политичари, јавни и приватни инвеститори, као и представници других уметничких дисциплина, могли сусретати, да би изнели у јавност своје позиције и потребе, и на тај начин допринесли ширењу уметности грађења. Дуго времена је Кућа архитектуре била једина таква специфична архитектонска кућа у Аустрији. Она је уједно била и предходница оснивању сличних институција у свим аустријским покрајинама, као и у главном граду Бечу, али и у многим европским земљама. У оквиру прославе 10 година постојања Куће архитектуре реализовано је, после многобројних спорадичних санационих интервенција, фундаментално архитектонско уобличавање ентеријера. Архитекта из Граца Алфред Брамбергер развио је својеврстан концепт који је, уз значајно самофинансирање, али и уз 6 милиона шилинга добијених од града, успешно реализовао, створивши на тај начин оне просторне услове који су неопходна претпоставка за ефикасан рад у наредним десетлећима. Данас је Кућа архитектуре у Грацу, у сваком погледу, институција за стимулисање, унапређивање и посредовање савремене културе грађења, која је у исто време и везно место између ствараоца у области архитектуре и јавности. Она се етаблирала као фиксна тачка за промислњање и посредовање у локалним и интернационалним развојним трендовима и пројектима.

Структура рада Куће архитектуре може се сагледати кроз четири кључне тачке: ПРОГРАМ - активности које су везане за једну тежишну тему; ФОКУС - погледи на локална и интернационал-

на архитектонска догађања; СЕРВИС - услуге у архитектури и ИЗДАВАШТВО - издавање и интернационална продаја актуелних архитектонских публикација.

Програм за 2003. годину имао је три велика блока: «europe.cc – changing cities»; «event city.- Die Stadt als Event» и «grazland.- changing cities».

Програмска идеја водиља Куће архитектуре «еуропе.цц-цхангинг цитиес» тематизирала је развој европског града. Путем симпозијума, изложби и њоркшоп-ова, били су из најразличитијих углава расветљавани ломови и промене у граду, а све у тражењу нових појавних облика града. У смислу тврдње “да су у времену економске глобализације и мултимедијске комуникације градови постали сцене инсценираног урбанитета” организована је велика изложба у трајању од пола године. Она је требала да да одговор на питање: Шта се догађа са градом, када ће он постати Event? (Ова акција је иначе реализована у кооперацији између Куће архитектуре са Фондацијом Баухаус из Dessau). Са изложбом “grazland-changing cities”, симпозијумом и публикацијом, која је тим поводом била издата, документовани су и представљени актуелни феномени европског града, како на регионалном, тако и на интернационалном нивоу, уз увлачење радних мрежа које далеко превазилазе било које границе.

Фокус 2003 Куће архитектуре био је усмерен на архитектонска догађања како на локалном, тако и на интернационалном нивоу. У оквиру “Тачно у 19,00 - 30 минута архитектуре из Граца”, презентирала је Кућа архитектуре, у сарадњи са “wohn2center”-ом, новије грађевине из ширег простора Граца. У кратким предавањима били су представљени архитекти из Граца (међу њима и ОРТЛОС-Архитектс, коме припада и Иван Реди, млађи), анализирани захтеви који су пред њима били постављени код пројектовања, представљена архитектонска решења настала на основу тих захтева и дефинисано, при томе, које су архитектонске и друге вредности постигли. “Приватхаус” (приватна кућа) је назив изложбе, која се трајно одржава, у већ горе поменутом “wohn2center”-у и која даје врло добар преглед кућа у Штајерској. У вези са тим је и грађевински задатак “PrivatHaus” да прикаже многоструку индивидуално пронађених решења путем модела, као и квалитет данашњег пројектовања зграда путем архитектата.

Изложбени концепт, реализован средином прошле године, под називом “Wonderland” није био само изложба радова 11 младих архитектонских тимова, већ је садржавао и развој једног “рејзаза”, у виду изложбене архитектуре, који је на примерима различитих места био могућ. “Wonderland” је био заправо једна метафора за многоструку и сложитост у контексту, за заједничком жељом за обликовањем и индивидуалне капацитете.

Сходно изреци “аутономних сала за цртања” на Техничком универзитету - “Архитектура је живот” - презентиран је, у оквиру једне изложбе, живот и

дело младог штајерског архитекате, Herwig Illmaier-a (1957-2001), који је настрадао на летовању у Грчкој спасавајући другог. Идеје које су карактерисале овог талентованог младог архитекту приказане су путем модела, планова, фотографија и скица.

Јесен 2003. била је, на најразличитијим локацијама, обележена изложбама, предавањима и workshop-овима ангажираних групација у Грацу, које презентирају архитектуру а које су то оствариле у склопу кооперације под називом "Junge Grazer Architekturinitiativen". Vodka Pur, open: 24h, Frische Fische и други, повезали су своје активности при чему је тежиште било широко постављени дискурс младе архитектонске сцене Граца.

У двогодишњем ритму додељује се у Штајерској "Награда Штајерске за архитектуру" за најбоље дело у области архитектуре. Додела награде, пратећа изложба радова који су конкурисали за награду и презентација публикације везане за награду су такође редовне активности Куће архитектуре.

За Кућу архитектуре се може рећи да представља стручну издавачку кућу, са интернационалном продајом својих издања, а чија су издања намењена, пре свега, архитектури и урбанизму. Њен програм је састављен од публикација које обрађују нове тенденције у архитектури а може се разграничити на следеће групације и дела: HDA Vaudokumentationen - које обрађују актуална грађевинска дела; HDA Dokumente zur Architektur - трансдисциплинарна серија публикација; Architektur Graz - пригодни архитектонски водич за објекте који су изграђени након 1990. године и "Dialogues in Time – New Graz Architecture" капитално дело енглеског аутора Петер Блунделл Јонеса, као и многе друге публикације (све оне се од недавно могу набавити и у Нишу преко SPA Konsult – Nis,d.o.o, односно Друштва архитеката Ниша).

Посебно место у структури Куће архитектуре заузимају посреднички архитектонски програми, као сто су то, на пример: Стручно вођење кроз савремену архитектуру (проверени правци-тематска тежиста - индивидуалне жеље); стручна пратња кроз изложбе; архитектонска лабораторија за децу, код које се подразумевају активности са педагошком потпором; и на крају, али не као последње - пријатељи Куће архитектуре - архитектонско посредовање у уском кругу.

Кућом архитектуре управља Председништво, које броји пет чланова, коме је придружен персонал од три радника са непуним радним временом (30-30-20 радних сати у недељи), као и одређени број спољних сарадника, зависно од потреба конкретних акција. На челу Председништва, у периоду 2004/05, налазиће се архитекта Irmfried Windbichler. Bilans акција у периоду 2002/2003 је био више него импозантан - 130 најразличитијих приредби, са преко 10.000 посетилаца!

За наредни двогодишњи период (04/05) планиране су, такође, многобројне акције. То се, пре свега, односи на многобројна стручна путовања (са циљем истраживања праксе и теорије грађења) у Енглеску, Чиле, Финску, Португалију, Аустралију и - на почетак - Аустрију. Под једноставним називом "МЕСТО" конципирао је Matthias Boeckel читав низ активности, којима жели да покаже да архитектонски квалитет нема сам по себи смисао, већ да је у пуној мери зависан од "места".

Акција "Тачно у 7 и 30 минута архитектуре из Граца" биће настављена и у наредном периоду, али у нешто измењеној форми.

У току јуна ће се представити ново издање врло успешних архитектонских дана у Графу: "Отворени атељеи" и "Отворени објекти".

Изложба посвећена архитекти Eero Saarinen-у, гиганту Модерне, из Финске, одржаће се у периоду од јуна до октобра 2004. године.

Посебно задовољство у Кући архитектуре доноси и даље велико интересовање за њено функционисање и многобројне делегације које у њу, тим поводом, долазе (недавно је у њој боравио и архитекта Љубомир Станковић, из Ниша).

Да би се потпомагао рад Куће архитектуре предвиђено је неколико могућности: чланство за годину дана (75€), студенти (20€), пријатељи (400€) и, наравно, спонзори о чијем финансијском учешћу се посебно разговара. Данас има Кућа архитектуре 165 чланова и 11 пријатеља Куће.

Буџет Куће архитектуре се састоји из два сегмента: из буџета саме Куће архитектуре (204.275 € у 2003.години) и буџета за издавачку делатност (251.795 € у 2002/2003 години). Приходи се остварују, у основи, из савезног буџета и буџета Граца. Томе се прикључују приходи од појединачних акција а, поред тога, једну трећину прихода остварују приватни спонзори.

Посебно је важан обрачун "почасних" радних сати, које остварују пет чланова Председништва, 13 чланова Надзорног савета и просечно 3 студента. Тако су чланови Председништва остварили 2.080 сати, чланови Надзорног савета 845 сати а студенти 936 сати. Све заједно обрачунато дало је фрапанту суму од 208.260 €, која је остварена почасним радом! Са буџетом који је предвиђен за наредни период у Кући архитектуре нису баш задовољни (200.000 € из "јавног" и "приватног" сектора). Практично, без сопственог, личног, ангажмана било би немогуће остварити овако амбициозни програм (+120.000 € - "почасни рад").

Пре пар година организовала је Кућа архитектуре дискусију под називом "Why is Graz architecture worldfamous in Graz?" " Она је, у одређеној мери, имплицирала страх да је светска штампа превише

"надувала" феномен архитектуре у Грацу. Сигурно је да је тиме - на велику тугу старијих и конзервативних архитеката - ојачано једно модерно и више стилизовано архитектонско струјање. чињеница је, такође и то, да ова тврдња поседује довољну супстанцу, јер у Грацу данас постоје најмање четири архитектонска бироа који уживају интернационалну репутацију (нпр. Günther Domenig, Szyszkowitz & Kowalski, Klaus Kada, Volker Giencke, итд.).

Кућа архитектуре у Грацу је прошла, од оснивања 1988.године до данас, свој "пут преко трња до звезда". Мени се чини, као човеку који је годинама непосредно пратио њено деловање, да је тај пут управо најбољи путоказ за Друштво архитеката у Нишу и његову будућу Кућу архитектуре. То ми се тако чини не само због тога сто сам успео, далеке 1980. године, да приведем намени зграду у Лешјаниновој, коју нам је, као легат, оставио нишки трговац Наум Ђермило, већ и због тога што дубоко верујем да Ниш има довољно потенцијала, пре свега у људима, да иду тим путем. А стара кинеска пословића каже: "Путници дају смисао путу".

арх. Иван Реди

Нова година, нови број нашег часописа и настављање припрема за ново, друго издање, допуњено и проширено - књиге "ГРАДИТЕЉИ НИША".

За друго издање "ГРАДИТЕЉИ НИША" припреме су у току. Доста је нових пријава, очекују се и нове, доста је материјала. Утисак је да је потенцијални издавач, ипак, раније очекивао дефинитивну припрему материјала за штампу. У материјалима понуђеним, код колега и колегиница недостаје доста неопходних објашњења и података. Реч је о биографским подацима, о годинама пројектовања и изградње објеката у Нишу или ван Ниша, у земљи и иностранству. За препоруку је непосредни контакт са аутором књиге у договорено време, преко Друштва архитеката Ниша (тел. 520-608) или непосредно са аутором, по договору (тел. 355-056).

Очекивати је одазивање на сарадњу ради комплетног и дефинитивног завршавања другог издања.

Има дискретних индиција да би "ГРАДИТЕЉИ НИША" - ДРУГО ИЗДАЊЕ, могло бити преведено на француски језик.

арх. Миодраг Живковић

АРХИТЕКТУРА И ФИЛАТЕЛИЈА

МИОМИР ЖИВКОВИЋ
архитекта-филателиста

Председник Друштва архитеката Ниша, архитекта Миомир Живковић, некадашњи студент нишког Архитектонског одсека, од 1970. до 1996. запослен у “Нишпројект”- у, а сада у “Нишекспрес”- у, већ 25 година, поред својих великих и многобројних обавеза, налази време за један интересантан хоби - филателију.

С обзиром да је филателија врло широка, јер залази у све области природних и артефактних, духовних и материјалних ресурса, филателисти се одлучују за уже, тематске збирке, у складу са својим склоностима и материјалним могућностима.

Наш колега је, логично, повезао филателију са својим позивом - архитектуром. Његова тематска архитектонска збирка има више подтема: светска културна баштина, традиционална архитектура, сакрална архитектура, млинови (воденице и ветрењаче), светионици, мостови.

Задњих година је излагао на три филателистичке изложбе где је постигао изузетне резултате:

1. изложак “Архитектура и грађевинарство”, година 2000, бронзана медаља,
2. изложак “Светионици, мостови и млинови”, година 2001, сребрна медаља,
3. изложак “Светска културна баштина”, година 2003, велика позлаћена медаља.

Котор

Уз честитке за добијена признања, замолили смо лауреата, да нашим читаоцима представи део света филателије који се ослања на архитектуру.

арх. Хранислав Анђелковић

UNESCO - СВЕТСКА КУЛТУРНА И ПРИРОДНА БАШТИНА

Генерална Скупштина UNESCO 1972. године усвојила је Конвенцију у погледу заштите светског културног и природног наслеђа. Овом КОНВЕНЦИЈОМ О СВЕТСКОМ НАСЛЕЂУ штите се наслеђа у целом свету и на тај начин чува се историја човечанства и цивилизације.

UNESCO-ва Светска Баштина има за циљ да подстакне државе за приступање Конвенцији и на тај начин обезбеди заштиту њиховог природног и културног наслеђа, као и подстицање држава потписница Конвенције за номинацију места унутар државне територије за укључење у листу светског наслеђа.

До сада је више од 170 земаља приступило Конвенцији и на тај начин створили један од најважнијих легалних инструмената за заштиту светског културног и природног наслеђа.

Од оснивања па до 2003 године 754 наслеђа уписано је у листу светског наслеђа (582 културна, 149 природна, 23 мешовита) у 128 држава.

Природна добра садрже физичке и биолошке формације или групе истих формација, које су препознатљиве као универзална вредност са основама естетског и научног критеријума. Најпознатија заштићена природна добра су басен Амазона, водопади Игуазу у Бразилу, глечери у Аргентини, корални гребен у Аустралији, долина фосила Ischigualasto у Аргентини.

Културна добра су монументи (архитектонски, момументи скулптуре и сликарства), групе зграда (посебне и повезане групе) и места-предели (укључујући археолошка налазишта) која су препознатљива као универзална вредност са основама историјског, уметничког и научног критеријума.

Категоријом културна добра обухваћен је период од праисторије, почевши од уметности пећинских цртежа, затим свих великих старих култура Египта, Персије, Индије, Кине, Грчке, Рима, култура Маја, Ацтека и Инка, потом култура средњег века па све до 20 века. Посебан део чине добра која су настала индустријском револуцијом као што су индустријски и рударски градови, ливнице у Немачкој и Шведској, први челични мостови.

Србија и Црна Гора имају 4 ентитета уписана у светску културну баштину: манастир Студеница, Стари Рас и Сопоћани, Котор и национални парк Дурмитор. Манастир Високи Дечани номинован је за светску културну баштину и о томе ће се одлучивати 2004.

Из поставке филателистичке изложбе UNESCO – СВЕТСКА БАШТИНА приказана су 3 примера из светске културне баштине.

Студеница

Сопоћани

Из опуса белгијског архитекте Victora Horte 4 објекта изграђена крајем 19. века у Бриселу: Hôtel Tassel, Hôtel Solvay, Hôtel van Eetvelde, and Maison & Atelier Horta који припадају стилу Art Nouveau и Horta се убрја у претече тог стила.

Школа Bauhaus у периоду 1919-1933 са објектима у Њеимар-у а потом и у Дессау са својим револуционарним естетским концептом. Архитекти Walter Gropius, Hannes Meyer, Laszlo Moholy-Nagy и Wassily Kandinsky лансирала су модерни покрет који је уобличио део архитектуре 20. века.

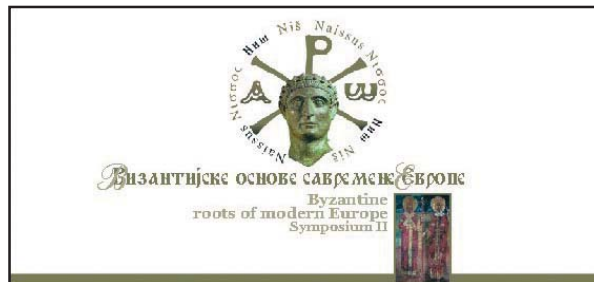

Тел Авив, основан 1909., грађен у Интернационалном стилу, према узорима из Западне Европе.

арх. Миомир Живковић

НАУЧНИ СКУПОВИ

НИШ И ВИЗАНТИЈА
Међународни симпозијуми
Ниш, 3 - 5. јун 2002. и 2003.

Са насловне стране Зборника радова

Већ две године Скупштина града Ниша, у оквиру прославе дана Св. Цара Константина и Царице Јелене од 03. до 05. јуна, организује уз благослов Епископа нишког Господина Иринеја, међународни научни скуп чији је предмет интересовања "НИШ И ВИЗАНТИЈА". Симпозијум се одржава у свечаној сали Универзитета у Нишу. У холу испред сале, отварање увеличавају пригодне изложбе (Копије несталих фресака из ранохришћанске гробнице - 2002., Царичин Град, ЗД реституција акропоља - 2003.)

Са отварања скупа

У осмишљавању симпозијума, пошло се од сазнања да је средњовековна прошлост Ниша недовољно позната. Непотпуна истраженост, чак и знаних објеката, као да се најтачније може објаснити незаинтересованошћу. То је довело до поречавајућег нивоа познавања хришћанске прошлости Ниша који је у политичком, економском, верском, културном и уметничком погледу заузимао значајно место у византијском царству. С друге стране, и они знани споменици, на неодговарајући начин се штите и одржавају.

Идеја организатора симпозијума је да окупи еминентне истраживаче, без чијих знања је немогуће у целисти сагледати и заштитити историјско-уметничко наслеђе Ниша. То је подразуме-

И
В
О
П
С
К
У
П
И
И
Н
Г
Љ
К
У
Г
Н

вало присуство историчара уметности, архитеката, историчара, археолога, филолога, теолога, филозофа. Намера симпозијума, који има за тему ранохришћанско, византијско и поствизантијско културно наслеђе, као и одјек византијских уметничких тековина на потоње уметничко стваралаштво Ниша, је да се научно аргументовано сагледа његово место у културном мозаику Европе, али и да скрене пажњу европске научне јавности на значај Ниша за свеколики хришћански савет.

Из тог разлога, 2003. године, окупили су се истакнути истраживачи око теме "ВИЗАНТИЈСКЕ ОСНОВЕ САВРЕМЕНЕ ЕВРОПЕ". Њихова излагања ублажила су културолошке заблуде и указала на допринос византијског света у формирању савремене европске цивилизације. Древна колевка културе, Балкан са Нишем као неминовним средиштем, је чврст ослонац наступајућим интеграционим процесима савремене Европе. Неспоразуми, неразумевача, или, пак, старе заблуде о Византији из минулих времена, полако одлазе у заборав захваљујући научним аргументима изложеним и на нишком симпозијуму.

Латинска црква у Горњем Матејевцу - XI век
фото: Видосав Стојановић

Године 2002. симпозијум је отворио председник Српске академије наука и уметности проф. Дејан Медаковић. Од 18 учесника, издвојићемо на овом месту ауторе који се баве историјом архитектуре.

Проф. др Александар Јовановић (Београд) разматрао је урбано-административне аспекте античког Ниша и сегменте стратегијског утврђења Наиса. Драгиња Маскарели (Београд) приближила нам је нереализован пројекат за зграду епархијског дома у Нишу арх. Јована Илкића и његов допринос у тражењу националног стила у новијој српској архитектури. Бавећи се архитектуром у пламену нестале Саборне цркве у Нишу, др Александар Кадијевић (Београд) је указао на њену стилску слојевитост, што је у овом тренитку када се припрема обнова од посебног значаја. Миша Ракоција (Ниш) упознао је скуп са новосагледаним архитектонским облицима цркве Св. Јована у Орљану и њеним местом у историји византијске архитектуре.

Године 2003. научни скуп је отворио минис-

тар културе републике Србије г. Бранислав Лечић, а поздравила испред Европског парламента проф. Адриана Поли Бортоне (Италија). Своје радове изложило је 35 учесника (1 из Енглеске, 4 из Бугарске, 3 из Македоније, 1 из Грчке и из наше земље), а историјом архитектуре баве се следећи аутори:

Др Виктор Лилчић (Скопље) (Рановизантијски градови у скопско-кумановском региону) - претставио је најновије резултате истраживања рановизантијских градова. Миша Ракоција, Ниш (Рановизантијска гробница на свод код села Клисура поред Ниша и кратак осврт на проблем засведених гробница) - Новоткривена гробница је повод за предложену типологију и датовање на основу архитектонских елемената, применљиву и за друге типски сродне гробнице. Арх. Гордана Милошевић, Београд (Мартиријум и гробљанска базилика у Јагодин Мали у Нишу) - Прикупила је и груписала сву приступну документацију и начинила покушај да се утврди хронологија грађења. Драгиња Маскарели, Београд (Ханзенантика и типски пројекти за црквене грађевине у Србији) - Архитекти Министарства грађевина Светозара Ивачковића, Јована Илкића и Александра Бугарског, пројектовали су типске црквене грађевине у духу ханзенантике и по селима широм Србије, па и Сићевачкој клисури Св. Петка Иверица у Островици. Саша Михајлов, Београд (Неовизантијски елементи у архитектури Рајка Татића) - Архитекта Рајко М. Татић (1900-1979), пореклом из Ниша, припада групи српских архитеката који су између два светска рата градили у свим актуелним стилима вешто балансирајући између различитих концепција. Тијана Борић, Београд (О архитектури цркве Св. Арханђела Михаила и Гаврила - мали Саборни храм у Нишу) - Указала је на остварен континуитет поствизантијске архитектуре.

Арх. Душица Живановић, Београд (Почеци проучавања византијске архитектуре у Србији) - Указала је на значај рада Михаила Валтровића и Драгутина Милутиновића и оснивања катедре за Историју архитектуре са византијским стилем. Миллица Церанић, Београд (Црква у Расници (1885) - пример Ивачковићевог архитектонског неовизантизма) - Указала је на архитектонске специфичности ресничке цркве, и на њен значај за Ивачковићеву и српску сакралну архитектуру с краја XIX века.

Др Александар Кадијевић, Београд (Евокације и парафразе византијског градитељства у српској архитектури између два светска рата) - Прегледно је изложен развој међуратне архитектуре, и издвојена Купола цариградске Св. Софије као превлађујући мотив међу српским архитекатама.

Приметна је наклоност нишког научног скупа ка историји архитектуре. У тренутку када Архитектонски одсек нишког факултета пружа прве кораке ка изучавању најкомплексније гране ликовне уметности - архитектуре, овако осмишљен симпозијум може бити од значаја за формирање будућих архитеката. Постављена научно-истраживачка концепција, сада већ традиционалног научног скупа, по природи ствари подразумева сарадњу са Архитектонским

Учесници скупа

одсеком нишког факултета. Можда већ следеће окупљање научника буде у целости посвећено историјском сагледавању развоја архитектонских облика са простора Балкана.

У сваком случају, на свима нама остаје обавеза да сачувамо међународне везе, углед и традицију нишког научног скупа.

Миша Ракоција

26. САЛОН АРХИТЕКТУРЕ

Од 28. 2. до 28.3. 2004. г.,
у Музеју примењене уметности у
Београду

одржан је

26. Салон архитектуре.

Опширне информације о Салону
објавићемо у наредном броју

НАГРАДА

Мр МИХАИЛО МЕДВЕДЕВ, арх
Добитник велике награде
Удружења урбаниста Србије

На недавно одржаној Скупштини Удружења урбаниста Србије, 23. децембра у Новом Саду, у присуству преко 200 урбаниста из целе Србије, познати нишки урбаниста мр Михаило Медведев, архитект, аутор великог броја урбанистичких планова и пројеката, тренутно саватник за информациони систем у Заводу за урбанизам Ниш добио је највишу, Велику награду Удружења урбаниста Србије.

Велика награда "Емилијан Јосимовић", установљена је у част овог, најпознатијег пионира модерног српског урбанизма у XIX веку (1823.-1897. г.), и додељује се члановима Удружења урбаниста Србије "за целокупно животно дело којим је остварен запажен допринос стручном, научном и практичном унапређењу просторног и урбанистичког планирања".

За своје ангажовање у овој области арх. М. Медведев је у предходном периоду, у поводу светског дана урбанизма 1973. године, добио и Диплому Урбанистичког савеза Југославије за, већ тада "дугогодишњи предани рад на развоју урбанистичке мисли и струке, за рад на организовању и допринос деловању друштвених установа и друштвених организација урбаниста Југославије".

Иначе, носилац је Златне значке, некадашњег, Урбанистичког савеза Југославије и Удружења урбаниста Србије, а 2000. године добио је и награду "Михаило Радовановић", коју Удружење урбаниста Србије додељује за "вишегодишње стручно ангажовање и постигнуте резултате на струковном и методолошком унапређењу просторног и урбанистичког планирања".

Мр Михаило Медведев, арх., своја прва стручна искуства почео је да стиче у Заводу за заштиту споменика културе Ниш, где је, непосредно по дипломирању на Архитектонском факултету у Београду, почео да ради 1966. године. За три године, које је провео на раду у Архитектонско-конзерваторском атељеу тог, тек формираног, Завода, израдио је већи број елабората снимања споменичног фонда. Од цркве и манастирских зграда Погановског манастира, преко низа цркава и манастира, објекта градске и сеоске архитектуре до рашчишћавања, истраживања и реконструкције објеката као што су Римске терме на путу Прокупље-Куршумлија, Сокоград у Соко Бањи и други објекти сакралне и профане архитектуре.

Мр Михаило Медведев, арх., своја прва стручна искуства почео је да стиче у Заводу за заштиту споменика културе Ниш, где је, непосредно по дипломирању на Архитектонском факултету у Београду, почео да ради 1966. године. За три године, које је провео на раду у Архитектонско-конзерваторском атељеу тог, тек формираног, Завода, израдио је већи број елабората снимања споменичног фонда. Од цркве и манастирских зграда Погановског манастира, преко низа цркава и манастира, објекта градске и сеоске архитектуре до рашчишћавања, истраживања и реконструкције објеката као што су Римске терме на путу Прокупље-Куршумлија, Сокоград у Соко Бањи и други објекти сакралне и профане архитектуре.

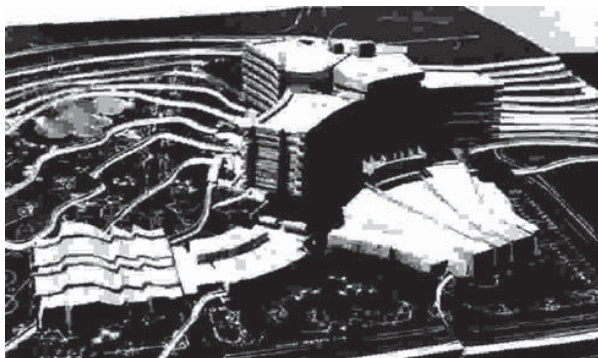
За свој рад у овој области, накнадно, 1975. г. добија Повељу Савеза друштава конзерватора Југославије “за значајан допринос на заштити културног наслеђа”.

Како је његово стручно опредељење ипак било оријентисано на урбанизам, још од изузетно одбрањеног дипломског рада реконструкције комплекса Београд Мала у Нишу, са планираном новом железничком и аутобуском станицом, паралелно са радом на заштити споменика културе, учествује на значајним југословенским урбанистичко-архитектонским конкурсима као што су Урбанистичко решење центра Прибоја на Лиму (1968.г.-откуп), Хотел на Лападу код Дубровника (1969.г. са арх. П. Јанићем) и др.

1969. године прелази у Завод за урбанизам Ниш у коме му се стицајем околности одмах поверава израда значајних урбанистичких планова и пројеката.

Ако се помену само неки значајнији по годинама то су комплекс Каменички вис (1969.), комплекс фабрике “Вулкан” (1970.) Чаир са халом и стадионом (1971.), Трг ослобођења (1972.), Парк са водопадом у Нишкој Бањи (1973.), пројекат Аутобуске станице (1974.), реконструкција Јужног дела Трга радничких савета (1975.), Ново гробље у Нишкој Бањи и Брзом Броду и Фонтане у Нишкој Бањи (1976.), Центар и Спортски центар у Лебану (1977.).

У међувремену и даље учествује на значајним конкурсима за зграду Македонске академије наука у Скопљу (1970.), центар Светозарева (откуп 1971.), хотел “Л” у Врњачкој Бањи (1972.), центар Краљева (1974.).

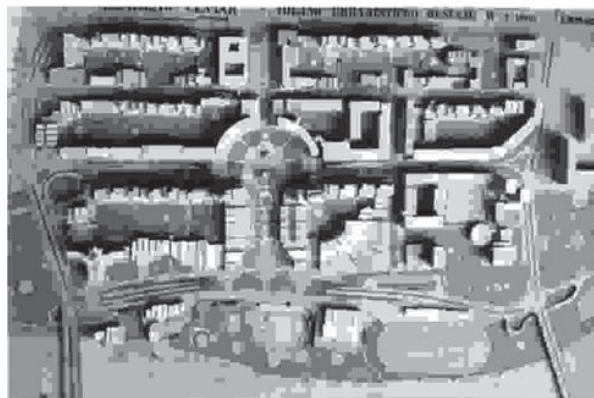

Конкурс Хотел “Л” Врњачка бања, 1972.

После завршених пост-дипломских студија на Архитектонском факултету у Београду (1974-1976.) брани (1977.) запажен магистарски рад на тему: “Анализа хабитабилисти урбаних структура код партиципалних локацијских реконструкција у Нишу”.

Поред напредовања у структури хијерархије у Заводу за урбанизам и ангажовања у оквиру Урбанистичког савеза Србије, учествује у обнови рада Урбанистичког друштва Ниша, које га бира за председника 1980.г.

У оквиру Завода за урбанизам наставља са радом на све значајнијим урбанистичким плановима и пројектима као што су Прехрамбена индустрија са хладњачом у Међурову (1978.), реконструкција

Конкурс за центар Краљева, 1974.

подручја Месна заједница “Чаир” (1979.), Студија дугорочног развоја стамбене изградње у Нишу (1980.), Студија уређења пешачке зоне у Нишу и ГУП Алексинца (1981.), Просторни план Општине Ниш и Ревизија ГУП-а Ниша и Нишке Бање (1982.), Просторни плана за СРЦ “Бојанине Воде” (1983.), план новог дела насеља “Маршал Тито” за нових 25.000 становника (1984.), обнова више сеоских насеља у СО Блаце (1985.), план реконструкције блока “Вождова” (1986.), план реконструкције централне зоне Ниша (1987.), план и пројекат вишеспратне паркинг гараже “Душанова - V Конгрес” (1988.) и нови ГУП Ниша и Нишке Бање (1989-92.).

План за ново насеље “Маршала Тита”, 1983.

1986. године учествује на конкурсима за уређење Спомен парка стрељанима у Јајинцима.

Осим ангажовања у оквиру Урбанистичког савеза Србије, који га 1988. бира за председника, запажену активност остварује и као члан председништва Урбанистичког савеза Југославије, залажући се за израду Просторног плана Југославије.

Почетком деведесетих година, делом за потребе израде ГУП-а Ниша, а у већем делу у смислу раз-

воја укупног система урбанистичког планирања, М. Медведев, као руководилац новоосноване Радне јединице за истраживачко развојне послове Завода за урбанизам Ниш покреће широку иницијативу за креирање компјутерских програма који би били у функцији формирања интегралног Географског информационог система (ГИС) града Ниша.

У том контексту елаборира систем Јединствене просторне основе подручја града Ниша, и поставља основе неколико посебно креираних компјутерских програма за планирање. Софтверски пакет "ГИНИС" пројектован је као основ за успостављање ГИС-а града Ниша, и већ његова прва апликација, Еколошка валоризација простора, разрађена у сарадњи са Лабораторијом за ГИС Електронског факултета у Нишу, добија ексклузивну промоцију на Првом урбанистичком салону Удружења урбаниста Србије, 1991.г., који је и организован и етаблиран у Нишу на иницијативу М. Медведева.

Следи развој овог система у оквиру софтверског програма "ГУБИП" (1992.), који је развијен за билансирање површина и ефеката за потребе ГУП-а Ниша. Те године, под руководством М. Медведева, израђена је запажена Анализа стања градског зеленила у Нишу која на Трећем Урбанистичком салону 1993. добија другу награду у категорији "Студије и истраживања".

1992. године учествује на архитектонско-урбанистичком конкурс за блок "Вождова" у Нишу где његов рад добија отлуп.

Истражујући историјат урбаног развоја Ниша, М. Медведев за Четврти салон урбанизма, који је био посвећен овој теми, приређује приказ развоја планирања урбаног развоја Ниша од најстаријих времена до актуелних планова. За овај целовити стручни приказ, који је поред изложених планова био пропраћен и запаженим стручним рефератом, добија Велику награду Салона за 1994. годину.

Следи његово ангажовање на изради Главног пројекта уређења Улазног платоа Нишке Тврђаве (1995.), па израда Генералног плана Мерошине (1996.) који је одбрањен у Министарству као први такав план разрађен у компјутерској технологији.

Наредне 1997. године ради, први пут у Нишу, Анализу за размештај нових православних храмова на подручју Ниша, која је била приказана и на Шестом Урбанистичком салону.

Те године М. Медведев учествује на конкурс за пројекат Православног храма Св. Димитрија на Новом Београду и позваном конкурс за идејни пројекат уређења и објекта за Ново гробље у Зрењанину на коме добија прву награду.

1998. године ради Урбанистички пројекат за лоцирање Новог православног храма на тадашњем Тргу Уједињених нација и учесатвује са запаженим радом на конкурс за Нови православни храм у Нишу, са предлогом алтернативних локација.

У наредним годинама значајнији планови и пројекти су: Главни пројекат уређења Гробља "Пантелеј" (1999.), Измена ГУП-а Ниша (2000.), Генерални план Мерошине (2001.) урбанистички пројекти за индус-

тријске комплексе "Југотерм", "Делта Матик", "Блок-6" у Доњој Врежини (2002.).

У протеклој 2003.г., по новој технологији са новим софтверским програмом за оптимизацију планских ефеката ("МБИП") израдио је и одбранио Генерални план Дољевца, израђен по програму Министарства урбанизма и грађевина.

У оквиру свог тридесетогодишњег стручног ангажовања у области урбанизма М. Медведев је израдио или руководио израдом преко 200 урбанистичких планова и пројеката, објавио је преко сто стручних и научних радова у низу публикација и на еминентним стручним саветовањима.

Запажена је и његова активност на припреми и изради више закона из области просторног и урбанистичког планирања, као и његово стручно ангажовање у медијима, посебно кад је у питању урбани развој Ниша.

Негова пројектанска активност као архитекте и дизајнерска активност, као члана УЛУПУДС-а, могла је бити праћена у оквиру низа изложби из тих области, што није у контексту значајне награде Удружења урбаниста Србије, која је била повод да се, овом приликом, објави скраћени приказ његовог стручног ангажовања.

Конкурс за блок "Вождова", 1992.

Треба очекивати да ће ова награда бити иницијација да М. Медведев, стручној и широј јавности Ниша, у оквиру обимније ретроспективе, прикаже своје најзначајније планове и пројекте, од којих су неки, врло значајни, остали на жалост нереализовани. Надамо се да ће нам пружити прилику да таквом изложбом прикажемо његов обиман стручни ангажман, који није прошао незапажено, што потврђује и еминентна награда која му је додељена.

арх. Хранислав Анђелковић

СА ФАКУЛТЕТА

СТИЖУ НОВЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ
АРХИТЕКАТА

Као и раније, настављамо са објављивањем имена дипломираних архитеката на Архитектонском одсеку Грађевинско-архитектонског факултета у Нишу. Овде је обухваћен период од 4.7.2003. до 9.1.2004. године.

Поред наставног предмета из чије области је рађен дипломски рад, дајемо и назив рада и датум дипломирања.

Ради јаснијег увида редни број показује укупан број дипломираних од јуна 2000. године када је дипломирао први студент новоотвореног Архитектонског одсека

45. Мирјана Б. Манић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
11.7.2003.

46. Игор Р. Арсић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
11.7.2003

47. Нада В. Василев
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
18.7.2003.

48. Ана З. Вукић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
18.7.2003.

49. Мирјана В. Вићентијевић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
6.10.2003.

50. Маријана Д. Манчић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
6.10.2003.

51. Проловић М. Јелена
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
25.11.2003.

52. Бранко Ј. Србуловић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
12.12.2003.

53. Славиша М. Кондић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
16.12.2003.

54. Сања А. Анђелковић
Пројектовање привредних зграда
Пројекат вишенаменског складишта
22.12.2003.

55. Јелена С. Дулановић
Пројектовање стамбених зграда
Стамбена зграда за колективно породично становање
20.12.2003.

56. Иван Р. Костић
Пројектовање друштвених зграда
Народни музеј у Нишу
26.12.2003.

57. Ирена Н. Вукајловић
Пројектовање друштвених зграда
Уметничка академија у Нишу
9.1.2004.

Наставу на предметима из чијих области су рађени дипломски радови држе следећи наставници, који су били председници или чланови одговарајућих комисија за одбрану дипломских радова:

Др арх. Мирјана Анђелковић, редовни професор - Пројектовање друштвених зграда, Пројектовање привредних зграда,

Др арх. Душан Илић, редовни професор - Пројектовање стамбених зграда,

Др арх. Петар Митковић, редовни професор - Урбанизам, Урбанизам 1, Урбанизам 2, Просторно планирање.

арх. Хранислав Анђелковић

ГАФ ДОБИО ЈОШ ЈЕДНОГ АРХИТЕКТУ- МАГИСТРА

На Грађевинско-архитектонском факултету у Нишу, 2. фебруара 2004. године, пред комисијом у саставу:

1. др Душан Илић, редовни професор Грађевинско-архитектонског факултета у Нишу,
 2. др Нађа Фолић-Куртовић, редовни професор Архитектонског факултета у Београду,
 3. др Петар Митковић, редовни професор Грађевинско-архитектонског факултета у Нишу,
- дипл.инж.арх.Александар Ђ. Кековић, одбранио је магистарски рад "Валоризовање паштровске куће као посебног типа приморске куће у нашем архитектонаком наслеђу".

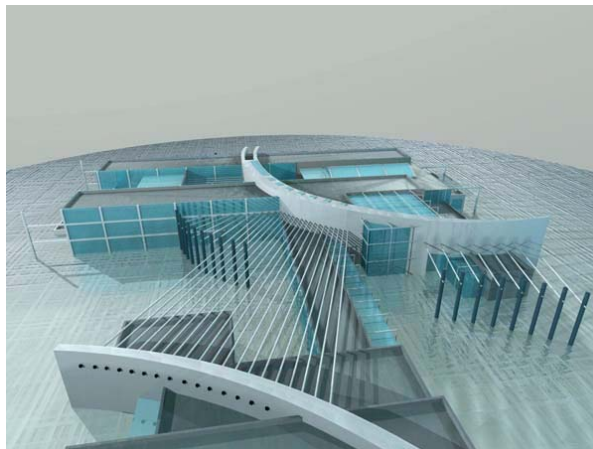
арх. Хранислав Анђелковић

ДРУГИ РЕНДЕРИНГ КОНКУРС НА ЈУ ПРОСТОРУ

Крајем јула 2003.године Arhitektura.co.yu, у сарадњи са дистрибутером Грапхисофта, поново је као и прошле године расписала конкурс за најбољи компјутерски рендеринг архитектонског пројекта. Учесници су могли да шаљу своје пројекте из било које области пројектовања - стамбени, јавни, привредни објекти, као и пројекти ентеријера. Право учешћа су имали професионални архитекти, инжењери, студенти и уопште сви који се баве рендерингом архитектонских пројеката.

Услови конкурса су били такви да је 3D модел пројекта морао бити одрађен у Archi-CAD-у или да је рендеринг одрађен у Art*lantis Renderu, Piranessiju или Archi-CAD-у. Од свих пристиглих радова уредништво сајта Arhitektura.co.yu је издвојило тридесет три рада, који су ушли у финале. Чланови жирија одабрали су најбоље радове чији су аутори награђени веома вредним наградама од стране hiCAD-а из Новог Сада. Студенти Грађевинско-

Архитектонског факултета из Ниша су поново постигли завидне резултате на овом конкурс. По оцени жирија најбољи рендеринг је урадио Горан Каралић, другу награду освојио је Горан Марковић, док је четврту награду освојила Пецић Катарина, сви студенти Грађевинско-Архитектонског факултета из Ниша.

Победнички рад Горана Каралића

Победнички рад Горана Каралића је Основна школа која је рађена као студентски идејни пројекат на предмету "Пројектовање друштвених зграда". Предлог решења у потпуности задовољава услове пројектног задатка као и услове које је "поставила" конкретна локација на периферији града Ниша. Пројекат школе би требало да представља привремено решење као прелаз са традиционалног начина организовања школске наставе ка савременом, као одраз средине и тренутног стања друштва у ком би школа требало да настане, водећи рачуна о томе да је она као друштвени објекат непрофитабилна за градску власт као птенцијалног инвеститора пројекта. У том смислу на пројекту је урађен експеримент у виду посебног третирања јужне фасаде, где је она цела пројектована као соларна т.ј. као колектор сунчеве енергије. На тај начин би цела школа, у зимским данима, била загревана искључиво енергијом добијеном на овај начин, док би цела фасада лети служила за хлађење проблематичног јужног дела објекта. Уз детаљнији термофизички прорачун и усавршавање овог система уз минималне инвестиције, постојала би могућност и производње енергије.

Форма школе, заједно са визуелним ефектима као што су на пример сајле центрчно распоређене, тако да подсећају на зраке сунца, су јасан одраз њене функције као и свега горе наведеног.

Фоторендеринг представља само презентацију школе као идеје, без претензија ка светлосним и другим компјутерским ефектима који би само умањили општи утисак.

Рад Горана Марковића је једна од 10 презентација купатила за представљање нових серија плочица А.Д. "Тоза Марковић" из Кикинде. Цртеж је рађен у ArchiCAD-у, а рендеринг у ArtLantis-у.

Другонаграђени рад Горана Марковића

Акцент је био на представљању могућности ређања плочица како би се постигла извесна атрактивност, са циљем да и потенцијалним купцима преко рекламе привуче пажњу и разигра машту.

Четвртнаграђени рад Катарине Пецић

Рад Катарине Пецић је презентација студентског дома, који је рађен као студентски идејни пројекат на предмету Пројектовање стамбених зграда. Идејни пројекат је рађен у Auto Cad-у док је рендеринг одрађен комплетно у Art Lantis-у. Решење студентског дома у потпуности задовољава услове пројектног задатка као и услове задате локације.

Катарина Пецић, сџуд. арх.

САЛОН УРБАНИЗМА

ОСВРТ НА 12. САЛОН УРБАНИЗМА

“Архитектура је одговорна за добро стање и лепоту градова. Архитектура је та која на себе преузима терет њиховог стварања и напретка. Она мора изабрати различите елементе чији ће одговарајући односи чинити хармонично и трајно дело.”

Le Corbusier

После успешне организације 11. Салона урбанизма у Крагујевцу, ове године се Салон одржава у Нишу, где добија традицију као бијеналан.

Овогодишњи Салон је под покровитељством Министарства урбанизма и грађевина Републике Србије, од 08. до 16. новембра у галерији “Србија”, отворио врата за преко 1.000 посетилаца, нудећи преко 80 најновијих урбанистичких остварења у две целине:

тематска са темом: “Заштита животне средине и урбани развој”

редовна урбанистичко - планерска продукција, у оквиру 10 категорија и то:

категиорија 1 - заштита животне средине и урбани развој,

категиорија 2 - заштита животне средине и урбани развој (изводи из планова),

категиорија 3 - просторни планови (није било пријављених радова),

категиорија 4 - генерални планови,

категиорија 5 - планови регулације,

категиорија 6 - конкурси, урбанистички пројекти, реализације,

категиорија 7 - истраживања и студије,

категирија 8 - публикациије,
категирија 9 - радови учесника из иностранства,
категирија 10 - студентски радови.

Ова манифестација је требало да буде јединствена прилика да се посетиоцима, на видљив начин пружи најбоље од планерских остварења, истраживања и студија, као и да их едукује о новинама у урбанизму. Поставља се питање: да ли се то и десило?

Да потврде престижно место ту је било и око 80 учесника. Укупан број приспелих радова износи 89: 39 радова из Београда, 14 из Ниша, 10 из Бања Луке, 7 из Новог Сада, по 4 из Крагујевца и Панчева и Пловдива и по један из Шапца, Ваљева, Аранђеловца, Зајечара, Младеновца, Куле - Оџака, Суботице, Зрењанина и Херцег Новог, а од укупног броја је 14 студентских радова.

На свечаном отварању са почетком у 12:00 часова, уручене су награде у 9 категорија.

У категорији 1, у конкуренцији од 6 радова, прва награда је додељена раду "Зелена регулатива Београда" институције ЈУП - Урбанистички завод Београда са руководиоцем пројекта Љиљаном Бајц, дипл.инж.пејс.арх.

У категорији 2, у конкуренцији од 21 рада, прва награда је додељена Евици Рајић, дипл. еколог, из ЈП Дирекција за урбанизам и изградњу Крагујевац, за рад "Екосистем Крагујевац XXI - валоризација простора за урбани развој".

У категорији 4, у конкуренцији од 5 радова, прва награда није додељена.

У категорији 5, у конкуренцији од 13 радова, прва награда је додељена институцији ЈП Урбанистички завод Београда, са аутором Милицом Грозданић, дипл.инж.арх. за рад "План детаљне регулације старог језгра Земуна".

У категорији 6, у конкуренцији од 9 радова, прва награда је додељена раду "Општи јавни анон-

имни конкурс са позивом за идејно урбанистичко - архитектонско решење централне зоне Зрењанина са пешачком зоном", где је на челу групе аутора проф. Петар Арсић, дипл.инж.арх.

У категорији 7, у конкуренцији од 8 радова, прва награда је додељена институцији ЈП Завод за урбанизам Београд, за рад под именом "Просторно програмска анализа подручја уз саобраћајницу од Добановаца до Бубањ Потока", са руководиоцем израде Весном Томић, дипл.инж.арх.

У категорији 8, у конкуренцији од 9 публикација, прва награда је припала Ранку Радовићу за публикацији "Форма града", коју су издали "Ogion art" из Београда, и "Stylos" Нови Сад.

У категорији 7, у конкуренцији 4 рада истог аутора, додељено је специјално признање проф. др. Матеју Матееву за укупно представљање на Салону.

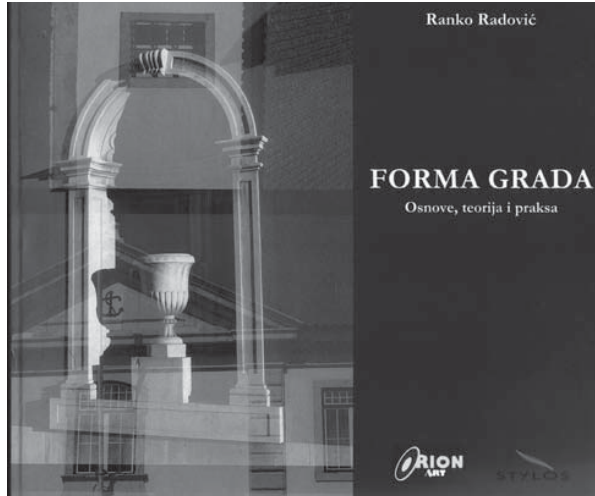

У категорији 10, у конкуренцији од 14 радова, прва награда је припала раду "Приобалне зоне у градовима Србије - прилог истраживању моделских могућности регулације", аутора групе студената Архитектонског факултета Универзитета у Београду, са групом ментора.

Посебно признање у истој категорији је додељено раду "Урбанистичко пројектовање друштвених и стамбених садржаја на локацији "Пантелеј" у Нишу, аутора Милоша Денића и Марка Величковића, сту-

дената Грађевинско архитектонског факултета у Нишу.

Велика награда 12. Салона урбанизма је подељена публикацији “Форма града”, аутора Ранка Радовића.

Жири је константовао да, што се тиче графичке презентације радова, углавном су уједначеног квалитета, те она није била пресудна приликом доделе награда.

У 13:00 часова је одржана презентација и стручна дискусија о првонаграђеним радовима, као и округли сто под називом “Искусства и визије”, где су реч добили архитекти: председник удружења ур-

баниста Миодраг Ралевић, Милан Бордул, Евица Рајић, Мирољуб Станковић, Матеј Матеев и Никола Цекић.

На крају неколико дигресија:

Сама организација Салона није била баш на нивоу, до задњег тренутка се унутар нишке планерске куће није знало који од планова ће бити презентовани на Салону, пријаве су касно подељене, а дешава се да у једној категорији није ни било пријављених радова. Ранко Радовић није дошао на отварање да преузме награду. Медији нису показали нарочит интерес за објављивање репортаже о Салону.

Прве асоцијације на плакат Салона су: изложба старина, изложба шиваћих машина, дани моде и слично.

У ери компјутера, “сингерица” која штепа знак Салона. Намеће се питање колико то нове генерације вреде и умеју ли или само крпе оно што им је остало у наслеђу од старијих генерација? Где је ту ентузијазам? Одговор би се нашао у само једном погледу на наш град. Цитираћу републичког министра за науку, технологије и развој, Драгана Домазета: “Ви урбанисти сте одговорни за управљање простором и уколико погрешите, то ће се веома тешко исправити. Због тога у свом послу поштујте захтеве професије. Немојте да подлежете притисцима политичара. “ Тако је отворен 12. Салон урбанизма.

А пропо приче о плакату: у суботу предвече, после отварања је посетио изложбу човек познијих година са питањем: “А је л’ имате багатове машине или држите само сингерице? Ја имам једну за оправку, требају ми деловице...”

Видимо се за две године поново у Нишу, надам се на Салону у старом сјају.

арх. Александра В. Милошевић

САЛОН УРБАНИЗМА

SAC

САСТАНАК УПРАВНОГ ОДБОРА САВЕЗА АРХИТЕКАТА СРБИЈЕ Београд, 14.11.2003.год.

Након летњег затишја УО САС-а у проширеном саставу, састао се да би разматрао текућа питања и актуелну проблематику струке. Председник, арх. Петар Арсић дао је краћи резиме о трибинама одржаним у САС-у за период мај-јуни, на којима је било речи о ауторским правима, конкурсима и конкурсној пракси, те и о инжењерској комори.

Изнет је став да Закон о ауторским правима и интелектуалној својини изузетно штити архитектонску струку, али да Закон недовољно познајемо и недовољно га користимо, зато је одлучено да се делови Закона који се тичу архитектонске струке објаве у часописима које издаје САС и друштва архитеката. Кад је у питању конкурсна делатност, констатовано је да је у задње три године организовано око 50 конкурса у организацији струковних асоцијација Србије, од чега око 20 у Београду.

Председник Друштва архитеката Београда, арх. Игор Марић се обавезао да их систематизује, тако што ће за сваки конкурс изнети податке ко је био у жирију, ко је добио награде и колики је био број учесника. За Правилник о конкурсима закључено је да, иако је солидан и прецизнији и ригорознији у пропозицијама од страних, па и од УИА-е, треба га још прецизирати и дорадити, па таквог усвојити на следећој редовној Скупштини с пролећа, а затим публиковати у струковним гласилима. Закључено је такође да би требало публиковати и Кодекс понашања архитеката и његово кршење ригорозно санкционисати.

Поводом питања о инжењерској комори Србије, закључено је да су организатори садашње Коморе сами констатовали да је она прегломазна, нерационална и нефункционална, а чланови УО САС-а уз оштре дискусије на рачун постојеће Коморе донели су закључак да се архитектонска секција мора издвојити из садашње Коморе, те преселити у њено природно седиште, у просторије данашњег САС-а, и реорганизовати по регионалном принципу. За преговоре са Комором именована је комисија у саставу: арх. Петар Арсић, арх.Игор Марић, арх.Миомир Живковић - Ниш, арх. Лазар Кузманов - Нови Сад.

Поводом тачке информације о Првој међународној конференцији архитеката у Београду, констатовано је да је она успела, али да се мора убудуће тематски уобличити, а радови са ње публиковати у неком виду зборника.

На тему Седмог београдског тријенала светске архитектуре донесена је коначна одлука да се оно стави под потпуну јурисдикцију САС-а, да се формира Савет тријенала, те јасно профилише садржај тријенала.

О међународној сарадњи САС-а у извештају

председника САС-а дало се закључити да се она успешно обавља, а у исцрпнијем образложењу председника Уније архитеката Србије и Црне Горе, арх.Милана Раонића дошло се до података да смо са доста земаља, односно њихових струковних организација склопили билатералне споразуме о признавању диплома и лиценци. У светлу предстојећих реформи универзитета код нас, став УИА-е је да ће се за квалификованог архитекту који може добити лиценцу сматрати онај који буде стекао титулу мастер граде, односно ко заврши основни курс (три године) и магистарске студије (две године).

УО САС-а именовано је и жири за доделу годишње награде САС-а за изведено дело у претходној години у саставу:

арх. Бранислав Митровић, прошлогодишњи победник - председник жирија

арх. Милан Раонић

арх. Мирјана Анђелковић - Ниш

арх. Слободан Јовановић - Нови Сад

арх. Мирослава Петровић - Булуджић

Ми из Ниша са задовољством можемо констатовати да је настављена позитивна тенденција уважавања Ниша као регионалног архитектонског центра Србије.

На крају је најављено и пар нових конкурса у организацији САС-а и друштва архитеката о којима ће чланство бити обавештено путем средстава јавног информисања (□Политика□), али је преузета и обавеза од стране САС-а да конкурсне материјале доставља друштвима архитеката на увид.

Промовисан је и велики међународни конкурс за уређење Теразијског и Савског амфитеатра у организацији УИА-е и САС-а са планираним буџетом од 350.000 ЕУРА, које ће издвојити Град Београд.

Одлучено је да комисије САС-а доставе програм рада за идућу годину најкасније до 20.децембра, а да се наредна седница УО САС-а одржи 26.12.2003. када ће бити уприличена и мала свечаност поводом избора за дописног члана САНУ-а проф.арх.Милана Лојанице.

арх.Александар Ђ. Кековић

**ДОДЕЛА ГОДИШЊЕ НАГРАДЕ САС-а
ЗА ИЗВЕДЕНО АРХИТЕКТОНСКО
ДЕЛО У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ
И
ДОДЕЛА ВЕЛИКЕ НАГРАДЕ САС-а
ЗА 2002.годину**

У изложбеној сали САС-а организована је изложба радова приспелих на жирирање за награду САС-а за најбоље изведено архитектонско дело у протеклој години од стране наших архитеката у земљи и иностранству. Део изложбе чинила је и ретроспектива арх.Бранислава Митровића, који је добио и Велику награду САС-а за 2002.годину.

Отварајући церемонију уручења награда, председник САС-а арх.Петар Арсић је подсетио присутне да је ово седма по реду награда САС-а за изведено дело у области архитектуре и да она код колега све више стиче углед.

Председник жирија, прошлогодишњи добитник награде, проф.арх.Спасоје Крунић уз честитке добитнику, колеги арх.Браниславу Митровићу, за објекат ХВБ Банка - Југославија у Рајићевој у Београду, истакао је да само најупорнији и најдоследнији успеју у намери да формирају сопствени препознатљиви архитектонски израз. Проф.Крунић је

*Годишња награда за архитектуру САС-а за
2001/2002. годину*

*ХВБ БАНКА - Југославија; Београд, Рајићева 27-29
Аутор: арх.Бранислав Митровић*

подсетио присутне да годишња Награда САС-а је добила свој, тек други каталог, али да су у њему сада јасно прецизирани Правилник и критеријуми за одлучивање жирија.

Уручујући арх.Братиславу Тошковићу повељу САС-а за изведено дело наших архитеката у иностранству, за објекат производно-фабричке хале у Финској, председник жирија је нагласио да је добро да се културе упознају на овакав начин, те да је огроман успех извести квалитетан објекат у срцу светског архитектонског центра, какав је Финска неоспорно, те да је тиме на најбољи начин аутор репезонтано нашу струку, посебно Београдску школу архитектуре.

У другом делу церемоније уручивања награда Проф.арх. Михајло Митровић, дојен српског архитектонског стваралаштва, подсетио је да се Велика награда САС-а додељује од 1980.године и да је до сада било 32 добитника, те да, на жалост, њих 13 нису више међу живима. Апеловао је на колеге из струке, али и на издаваче да наставе давно прекинуту праксу да се о сваком добитнику Велике награде изда монографија, а да се ретроактивно штампају монографије за оне добитнике којима то до сада није направљено. Осврћући се на овогодишњу Награду и њеног лауреата, проф.арх. Бранислава Митровића, констатовао је да је он ту Награду одавно заслужио, али да је његово рано сазревање у врсног архитекту било, у овом случају, његов противник, а не његов савезник. Цитирајући уваженог проф.Уроша Мартиновића, који је давно рекао да "Велика награда не може мимоићи Брану Митровића", чланови Савета Велике награде су годинама одлагали да Награду дају баш њему све до дана данашњег да би, ето, овај пут колега Митровић, стицајем околности, двоструко славио.

*Повеља САС-а за 2001/2002. годину
ПРОИЗВОДНО-ФАБРИЧКА ХАЛА; ФИНСКА
Аутор: арх.Братислав Тошковић*

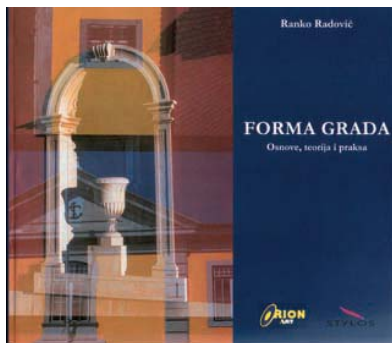
На крају уз громогласан аплауз свих присутних, проф.арх.Петар Арсић указао је на чињеницу да је проф.арх.Бранислав Митровић, уз своје неоспорне пројектантске квалитете био и успешан ментор генерацијама студената београдског Архитектонског факултета који су данас стасали у врсне архитекте, па је његов допринос и на том пољу архитектонског деловања импозантан.

арх.Александар Ђ. Кековић

КЊИГЕ

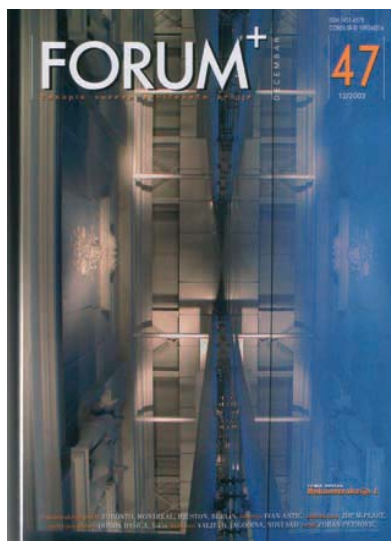
Ранко Радовић, *ФОРМА ГРАДА - основе, теорија и пракса*, 180 страна, делимично у боји. Издавач: STYLOS, Нови Сад, Orion Art, Београд, 2003.

Из Предговора:

“Књига ФОРМА ГРАДА се тако данас може читати као стари/нови плодоаје за једно комплексно разумевање, планирање и пројектовање урбаних облика. Они не настају сами по себи, али имају изванредан степен аутономије. Они нису независно “уметничко дело”, али јесу уметност и умеће организације и формирања урбане средине као изграђене и животне чињенице појединца, групе и заједнице. Урбани облици, исто тако, нису ван природног “духа места”, ван времена и историје, ван сталних промена и трансформације, ван технологија грађења или средстава кретања, ван културе и “духа времена” (zeitgeist), ван демократског утицаја грађана и корисника, ван новца и економије, мимо интереса или политике - tout court.

ЧАСОПИСИ

Из садржаја *Форума* бр 46, септембар, 2003.г. (100 страна, пуни колор)

- Уводник
- Тема броја: Београдска декларација АЦЦ 2003
- Прва мађународна конференција архитеката у Београду
- У славу града
- Однос архитектуре и инвеститора
- Тријенале: На маргинама седмог тријенала
- Краљ је мртав - живео краљ
- Реализације: Бензинска станица SHERBOX TPC Futura
- Конкурси: Најава конкурса - Савски амфитетатар
- Мултифункционални центар Ушће
- Аеродром Београд
- Пословни објекти на углу улица 27. марта и Ђушине
- Ташмајдан
- Међународни конкурс Rione Rinascimento 2002.
- Награде: XXV Салон архитектуре Дани архитектуре Новог Сада 2003.
- Plicker 2003.
- Drajhaus 2003.
- Изложбе: Zaha Hadid, Беч 2003.
- Баштина:

Спасивање културне баштине Србије и Европе на Косову и Метохији

- Инфо: Сајам, Милано
- Књиге и часописи
- Конкурси

Издавач: Савез архитеката Србије и Друштво архитеката Београда, Кнеза Милоша 7/III, Београд, тел. 011/3230 059
Е-маил: sas-dab@eunet.yu

Из садржаја *Форума* бр 47, септембар, 2003.г. (100 страна, пуни колор)

- Уводник
- Тема броја: Ericsson, Финска
- Metso automation, Финска
- Флексибилност у процесу реконструкције
- Реурбанизација - урбана рециклажа
- Хјустон
- Берлин
- Ново доба Рајхстага
- Дом народне Скупштине
- Интервју: Иван Антић
- Реализације: Југословенско драмско позориште, Београд
- М-Пласт, Шабац
- Теорија: Реконструкција - ново у старом
- Едукација: Урбана реконструкција - наставни приступ
- Ентеријер: Немачка банка, Токио
- Минхенско осигурање, Токио
- Наслеђе: Дани европске баштине
- Признања: Милан Лојаница
- Конкурси: Приобални део центра Ваљево
- Установа за смештај старих лица, Ваљево
- Зелена пијаца, Ваљево
- Објекти на простору “Паркинга и печурки”, Ваљево
- Пословни објекат у Јагодини
- Пословно тржни центар, Нови Сад
- Полемика:

Бранислав Митровић - између оспоравања и награди

- Цртеж:

Зоран Петровић

- Изложбе:

Архитектура Рима 1920 - 1940.

Mihalis Suvadzis

Мирослава Петровић Балубџић

- Јубилеји:

Двадесет година Квадарта

- In memoriam

Из садржаја *ДанС*-а бр 43, септембар, 2003.г. (76 страна, пуни колор)

- Интервју - арх. Марио Јобст

• Тема броја: Урбана реконструкција

• Нови објекти: Мастер центар на Новосадском, Културни центар у Инђији, Кафе бар на реци штури у Лозници

- Мали есеј о духу архитектуре

• Женско писмо у архитектури

- Урбанизам
- Историографија
- Конкурси
- Изложбе
- Људи и догађаји
- Нове књиге
- Нови часописи
- Архитектура на вебу

Издавач: Друштво архитеката Новог Сада, Милетићева 20, Нови Сад, тел. 021/423-485

Е-маил: dans@eunet.yu

Из садржаја *ДанС*-а бр 44, септембар, 2003.г. (76 страна, пуни колор)

• Тема броја: Петроварадинско подграђе - прошлост и будућност

• Нови објекти: Стамбено-пословни објекат у Новом Саду, Пословни центар Лупус, гробље у Зрењанину

• Архитектура у свету: Грац, Гугенхајм музеј у Билбау

• Ентеријер
• Табаковићева награда архитектуре 2003.: Архитекта Милорад Бербаков

- Урбанизам
- Теорија
- Историографија
- Фотографија
- Образовање
- Информатика
- Конкурси
- Реаговања
- Изложбе
- Актуелности
- Мале
- Нове књиге
- Нови часописи
- Архитектура на вебу

Из садржаја *Архитектуре* бр. 70, октобар, 2003.г. (16 страна, црно-бело):

• Академија без буџета и пројеката - разговор са Димитријем Младеновићем, председником Академије архитеката Србије

- Зоран Маневић: Постмодерни маниризам

• Андрија Маркуш: Самонаграђивање колектива Архитектонског факултета

• Богдан Несторовић: Историја српске архитектуре

Издавач: Клуб архитеката, Нехруова 214, 11070 Нови Београд.

Из садржаја *Архитектуре* бр. 71, новембар, 2003.г. (16 страна, црно-бело):

• Славко Виденовић: Нишки тријенале

• Заоставштина за будућност (Михајло Митровић, Слободан Михајловић, Богдан Богдановић, Урош Мартиновић)

• Затрпавање храма христовог вазнесења

• Мирјана Лукић: "Академија" и "академци"

• Редизајн школских објеката

• Андрија Маркуш: Угрожени манастир и кањон

• Богдан Несторовић: Историја српске архитектуре

Из садржаја *Архитектуре* бр. 72, децембар, 2003.г. (16 страна, црно-бело):

• Арх. Љубомир Анђелковић: Конкурси

• Слободан Драговић: Архитектура је код нас на ивици културе

• Милан Максимовић: Морална хајка?

• Милош М. Павловић > Геријев "Бис"

• Архитектонски форум: Злочин без казне

• Богдан Несторовић: Историја српске архитектуре

• Градски стадион "Чаир" у Нишу

Из садржаја *АГ магазина* бр 15, септембар 2003.г. (128 страна, пуни колор):

• Инжењерска истраживања: Кинески водени зид

• АЦЦЕЕ, Београд - јун 2003.: Прва међународна конференција

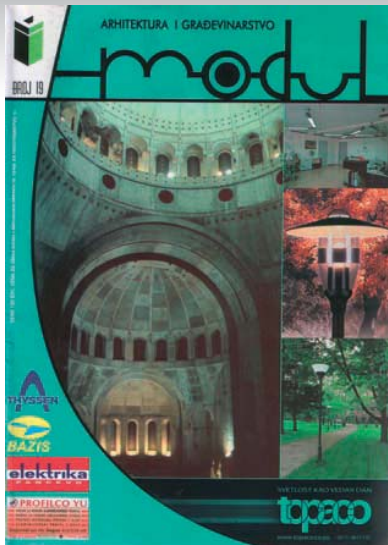

архитеката и годишња Скупштина Савета архитеката Централне и Источне Европе. Пословни објекат Цептера у Варшави

- Архитектонска истраживања: Монреал
- Архитектонска истраживања: Отава
- Архитектонска истраживања: Мешавина историје и туризма - знаменитости централног тока реке Нил
- Архитектонска истраживања: Квебек Сити
- Представљамо вам: Равни кровови - савремена решења хидроизолације
- Представљамо вам: Декоративни бетон

Издавач: IzoTeh д.о.о.,
Мачванска 21, 11000 Београд. Тел.
011/444-24-91.

www.agmagazin.co.yu

Из садржаја Модула бр 19,
фебруар, 2003.г. (92 стране, пуни
колог)

- Путоказ: Одржавање стамбених зграда
- Архитектура: Архитекта Михајло Митровић
- Архитектура: Архитекта Ренцо Пјано
- Грађевинске машине: Аутомиксер
- Грађевинска опрема: Свет оплата
- Сајмови: Сајам грађевинарства у Београду
- Дрвене конструкције: Лаки кровни везачи
- Грађевинска хемија: Исушиви малтер
- Вртна архитектура: Радови у врту
- Осветљење: Торасо

Издавач: Информативни центар за изградњу, Грчића Миленка

39, 11000 Београд, тел. 011/3434-155

Е-маил: modul@icic.co.yu

www.icic.co.yu

www.bazis.co.yu

Из садржаја Модула бр 20,
март, 2003.г. (76 страна, пуни
колог)

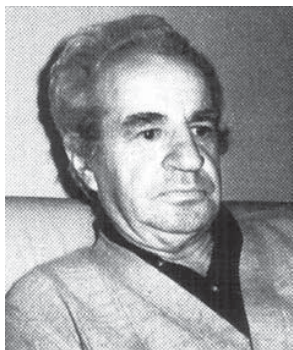
- Архитектура: Зоран Радојичић
- Архитектура: Бензинска станица у Београду
- Сајмови: Сајам ИНТЕРМАТ у Паризу
- Машине и опрема: Савремени кранови
- ICI представља: Отварање предузећа TERRA KOEVI
- Интернет: Представљање сајтова
- Софтвер: Добар софтвер по прихватљивој цени

Из садржаја Модула бр 21,
април, 2003.г. (66 страна, пуни
колог)

- Архитектура: Тријенале светске архитектуре
- Архитектура: Амбасада Зимбабвеа на Новом Београду
- Вести: Међународна конференција архитеката
- Урбанизам: Урбанистички завод Београда
- Интервју: Проф. др Милош Лазовић
- Проналазаштво: Нова решења у изградњи објеката
- Материјали: Кровне плоче са доказаном отпорношћу
- Рентирање: Први на циљу

ОБАВЕШТАВАМО ЧЛАНОВЕ ДАН-а
КОЈИ НИСУ ДОБИЛИ НАШЕ ЧАСОПИСЕ
“АРХИТЕКТ” ,
ДА ИХ МОГУ ПОДИЋИ У ПРОСТОРИЈАМА ДАН-а
(МИЛОЈКА ЛЕШЈАНИНА 52, ТЕЛ. 520-608)
СВАКОГ РАДНОГ ДАНА ОД 11 ДО 13 ЧАСОВА И ЧЕТВРТОМ У 19 ЧАСОВА

IN MEMORIAM

УРОШ МАРТИНОВИЋ
архитекта
(1918-2004)

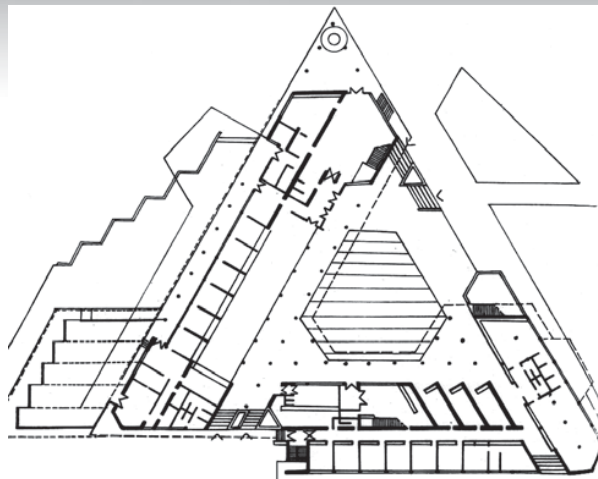
Недавно, у јануару 2004. године, напустио нас је професор, архитекта Урош Мартиновић, истакнута личност југословенске и српске архитектуре.

Рођен је 1918. године на Цетињу. Основну школу је завршио у Бајицама, а нижу гимназију на Цетињу. Средњу техничку школу архитектонског смера завршио

је 1939. године у Београду. Архитектонски факултет у Београду уписао 1947., а дипломирао 1951. године.

Запослио се 1951. године на Архитектонском факултету у Београду као асистент, а 1983. године пензионисао се као редовни професор.

На факултету се бавио практичном (атеље) и теоретском наставом (основао предмет: Теорија архитектуре). У два мандата био је декан Архитектонског факултета, а у више наврата шеф Катедре за пројектовање.

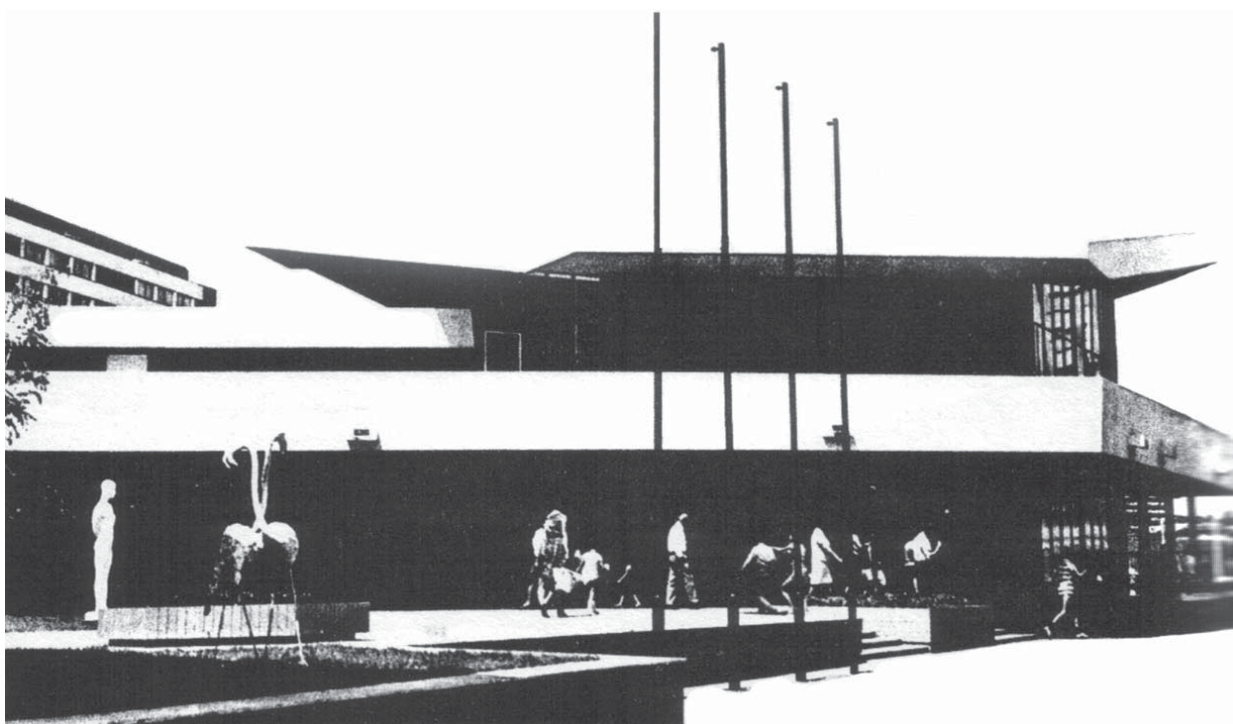
“Фонтана” на Новом Београду - основа

Директор Института за архитектуру и урбанизам Србије био је од 1980.-1983. године.

Активно се бавио радом у друштвеним и стручним организацијама. Између осталог био је и председник Савеза архитеката Србије и Савеза архитеката Југославије.

Учествујући на урбанистичко-архитектонским конкурсима освојио је преко 25 награда и откупа (од тога 7 првих награда).

Из области архитектуре и урбанизма написао је пет књига и објавио више десетина написа у дневној, периодичној штампи и стручним публикацијама.

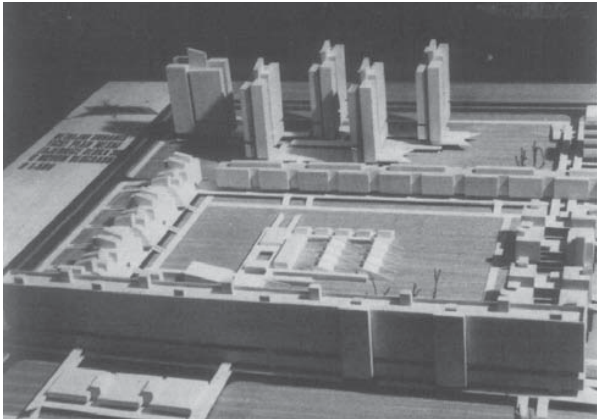

“Фонтана” на Новом Београду

"Фонтана" на Новом Београду

Блок 30 у Новом Београду

Центар Палилуле, зграда "Инекс"-а

Значајни пројекти и реализације

Од великог броја архитектонских и урбанистичких пројеката (50), изведених објеката (25) и конкурсних радова (42), најзначајнији су: Централна зона Новог Београда, Центар месне заједнице Фонтана на Новом Београду, Блок 30 на Новом Београду, Центар општине Палилула са управном зградом Скупштине града, поштанском штедионицом и објектом предузећа □Инекс□, Институт за изотопе у Београду, Биолошки институт у Београду, стамбене зграде на Сењаку, Земуну и Новом Саду, гимназија у Параћину, Академија наука у Подгорици, урбанистички планови Будве, Бечића, Петровца на мору, хале Пионир у Београду, блока 21 у Новом Београду.

Књиге

Свет архитектуре (1971.); Модерна Београда, Архитектура Србије између два рата (1972.); Београд 1945-1975, Урбанизам и архитектура (1978.); Цетиње; Споменици архитектуре (1980.); Фрагменти једног виђења архитектуре (1983.).

Значајне награде и признања

Октобарска награда града Београда (1968.), Борбина награда за архитектуру (1967.), Седмојулска награда за животно дело (1987.), Велика награда Савеза архитеката Србије за целокупан опус (1983.).

Приредила М. Марушић

Далеке 1968.г., у Сарајеву је одржана Скупштина Савеза архитеката Југославије. Усред поодмакле дискусије јавио се за реч арх. Невен Шегвић, познати професор загребачког архитектонског факултета: □Докле ћемо да будемо конобарска нација...□ (односило се Хрватску) итд., у националистичком стилу, изненадио нас је са говорнице. Били смо затечени, збуњени, запрепашћени... Атмосфера је била мучна.

А онда се на говорници појавио Урош Мартиновић. Смиреним, мудрим, бираним речима, како то само он уме, вратио нас је из политичких у архитектонске воде.

При недавном сусрету подсетио сам га на овај догађај - свега се сећао до детаља.

*арх. Хранислав Анђелковић
један од 800 Урошевих дијломаца*

АРХИТЕКТУРА ИЗНАД СВЕГА

Сећање на професора и пријатеља Уроша Мартиновића

Пишем о архитекти Урошу Мартиновићу пре свега као професору и човеку.

О високом, челном месту које је заузимао у струци данас пишу и писаће други; о Урошу Мартиновићу добитнику свих престижних друштвених и стручних признања и награда које су му, за његов велики опус и ангажовање додељене; о концепту центра Новог Београда, новог града створеног у срећном временском преклопу зенита светског архитектонског покрета Модерне, чије је безрезервни приврженик био, и херојског градитељског полета 50-их година; о рајтовско-мисовској лакоћи објекта “Фонтане” - првог нестамбеног објекта у том новом граду; о бројним добијеним наградама на урбанистичким и архитектонским конкурсима, о урађеним плановима, пројектима, изведеним објектима, написаним књигама.

О челним позицијама и функцијама са којих се борио за струку - за архитектуру.

Недавно, при нашем последњем виђењу поносно ми је говорио оно што сам знала и више пута слушала: “Код мене је дипломирало вас осам стотина. Мој највећи успех у животу сте ви моји ђаци. Ваш успех, много већи од мога, је мој успех”.

Остаје за жаљење што књига “Сви моји ђаци” коју је започео, није реализована.

Сећам се...

Почетак треће године на студијама архитектуре обележавао је “јуриш” на атеље професора Мартиновића. Бити студент у његовом атељеу била је не само ствар престижа, било је то више од студија. Освајање места у атељеу понављало се сваке године иако је свака долазећа генерација знала за његову ригорозну поделу на веома мали број оних који “јесу за архитектуру” и са којима је искључиво радио, и за велики број оних који за њу нису.

Леворук по рођењу, натеран да пише и црта десном - његове корекције по нашим цртежима биле су дрхтаве дубоко заоране линије, али биле су прве и непогрешиве. Интервенишући на макетама чупао је, мрвио и бацао све “што није”, неспретно а ипак непогрешиво “месио” оно право.

Са свима на Ти, отворен, без задршке, без увода - коректуре је делио “право у чело”.

Вила на Дедињу

Као анегдоте генерацијама су преносени његови коментари са вежби: “...све ти је одлично, само Ти концепт ништа не ваља, ” или “...ја Ти ово ништа не разумем, али је много добро”. Или: “Све оцене су заступљене” - била је прва реченица након одбране мог и још пет дипломских радова, а значила је да је једно од нас шесторо пало.

Архитектура изнад свега...

Урош Мартиновић није био само “беспоговорно највољенији професор Архитектонског факултета” како то с правом рече архитекта Михајло Митровић, он је пре свега био п р о ф е с о р А р х и т е к т у р е - свугде и на сваком месту. За катедром и ван ње.

Крупне главе и још крупнијег гласа грмео је за говорницама међународних и наших скупова, пред бројним публиком, али и на камерним скуповима и кућним седељкама. Увек у одбрану, славу и част архитектуре.

Тешко га је било ућуткати, а још теже надговорити или побијати његове ставове изнете без увијања, калкулисања, задњих мисли, улепшавања и снебивања.

Његова искреност је обезоружавала а снага борца била за дивљење.

Данас, када је отишао, сигурна сам да све што се дешавало у његовом животу - сва његова ангажовања, припадност покретима, партији, служила су једном једином циљу и једном уверењу - а р х и т е к т у р и.

И цела његова породица је архитектуром обележена - била је то и његова животна сапутница Нада, оба сина су архитекти.

Свесна сам да ово личи на оџу. Ако и јесте овај велики човек је заслужује. Хвала му у име “свих његових ђака” за све чему нас је научио, за несебичан начин на који нас је после студија пратио и за дубоко пријатељство до последњег часа.

Миленија Мела Марушић

Град Ниш и Друштво архитеката Ниша расписују
општи, анонимни, једностепени

КОНКУРС за **ИЗРАДУ СПОМЕНИКА** **СВ. ЦАРУ КОНСТАНТИНУ У** **НИШУ**

Задатак конкурса ја израда идејног вајарско и урбанистичко-архитектонског решења споменика Св. цара Константина у Нишу, на локацији северно од моста Младости, на раскрсници улица Јадранске и булевара Никола Тесла (у непосредној близини археолошких остатака базилике са мартиријумом).

Право учешћа имају сва лица са сталним боравком у Сбији и Црној Гори и Републици Српској.

Конкурс почиње да тече од дана објављивања у штампи, а рок за предају радова је 10.09.2004. године.

Уколико до утврђеног рока пристигне најмање 7 радова који одговарају пропозицијама конкурса, доделиће се следеће награде у нето износу:

- ПРВА НАГРАДА 500.000 динара
- ДРУГА НАГРАДА 300.000 динара
- ТРЕЋА НАГРАДА 150.000 динара
- ТРИ ОТКУПА у износу од по 50.000 динара

Жири конкурса:

Председник жирија:
Топлица Ђорђевић,

Скупштина Општине Ниш

Чланови жирија:

Душан Марковић,

*историчар ум. Одбор за успановљење Св.цара
Константина као обележја града Ниша*

Мирољуб Костић,

Скупштина града Ниша

проторејер Мирољуб Стојановић,

Српска православна црква

Жупник о. Драго Жумер,

Жупни уред Пресветој срца Исусова

Дивна Пешић, диа,

Народни музеј у Нишу

Игор Марић, диа,

Савез Архитеката Ниша

Бранимир Ђирић, диа,

Друштво Архитеката Ниша

Проф. Милун Видић, акад.вајар,

УЛУДУС

Љиљана Столић, диа,

Завод за урбанизам Ниш

Мр Миодраг Анђелковић, акад.сл.

Завод за заштитиу споменика у Нишу

Конкурсни материјал учесници могу подићи или наручити од 14.04.2004. године у просторијама Друштво Архитеката Ниша, ул. Милојка Лешјанина бр. 52, 18000 Ниш, уз уплату износа од 1000,00 динара на жиро рачун број 160-18122-30 (Делта банка) за Савез инжењерско-техничарских организација Ниша, са назнаком "Конкурс за споменик Св. цару Константину".

Контакт телефон: 018/520608, Даница Чемерић, секретар конкурса.

ул. Трг Републике бр. 108

тел / факс: 010 - 27 - 762;

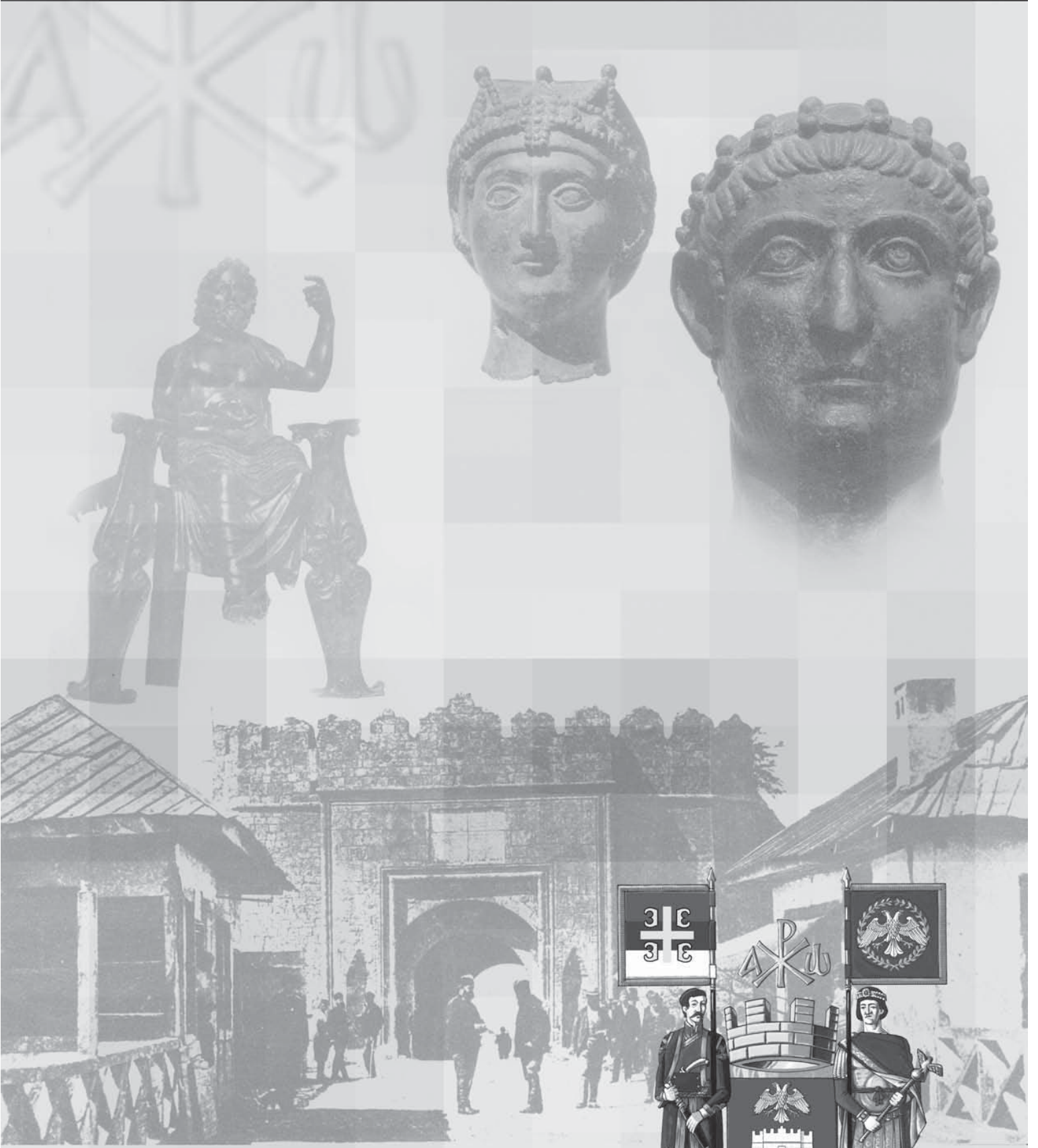
Производни погон

ул. Градашнички пут бб

тел: 010 - 26 - 389

18300 ПИРОТ

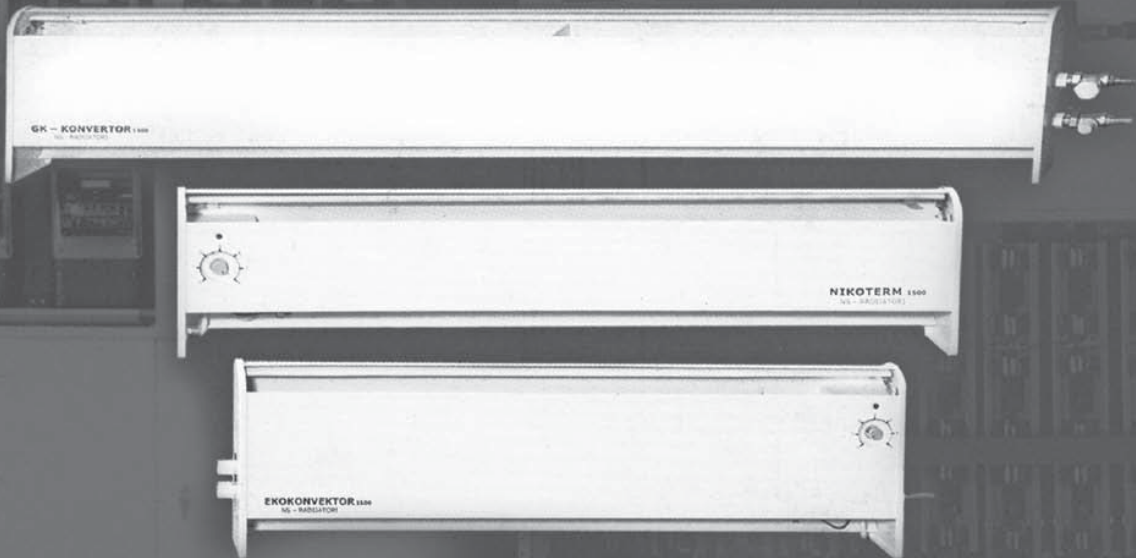

Генерални покровитељ часописа
СКУПШТИНА ГРАДА НИША

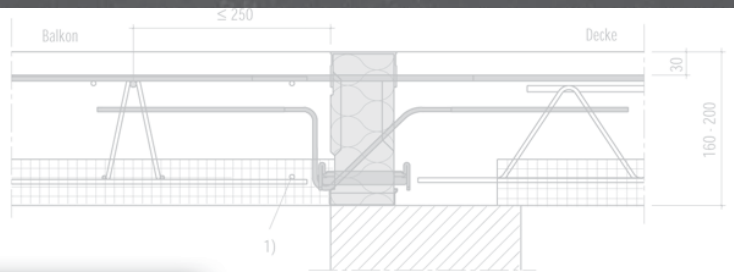

NS - RADIJATORI

“НС-Радијатори” д. о. о. 18110 Ниш, Србија и Црна Гора
 бул. Цара Константина 82; тел/факс: +381 18 542 410; 542 411; 542 412
 e-mail: nikoterm@medianis.net; enes@nfsky.net

Schöck
 einfach besser bauen
SCHÖCK ISOKORB®

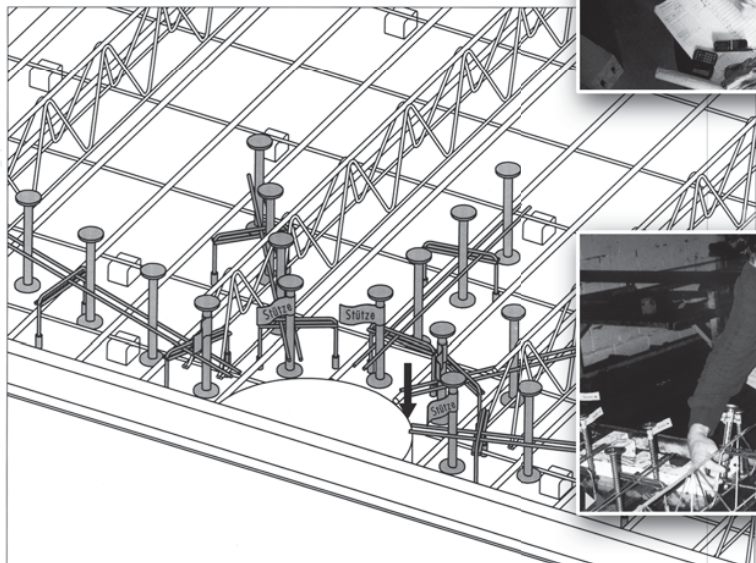

POSREDIŠTVO

Rade Jovanović
 Javornik 48
 2390 Ravne na Koroškem

tel: 99386(0)28218048
 gsm 99386(0)41558870
 gsm 00381(0)642572003
 e-mail: oriens@siol.net

¹⁾ Der letzte Querstab der Matte muss möglichst dicht an das Drucklager herangeführt werden. Andernfalls ist dort ein Stabstahl \varnothing 6 mm erforderlich.

²⁾ Die Bemessung der oberen Bewehrungslage erfolgt nach den üblichen Rechenverfahren

*Naša strategija Vaš uspeh
Mi smo oude zbog Vas*

MARKIZA

Ниш ТЦ Калча, I спрат лам. А лок. 31а,
Алексинач, ТЦ Зелена пијаца
Тел.+381 18 523 387, +381 18 571 008, +381 63 77 16 693
www.markiza.co.yu

E-mail: novolux@EUnet.yu, www.novolux.co.yu

VELEPRODAJA
 Grčica Milenka 114
 11000 Beograd
 Tel.: (011) 347 52 59
 Tel.: (011) 347 52 61

MALOPRODAJA
 Grčica Milenka 83
 11000 Beograd
 Tel.: (011) 347 52 57
 Fax: (011) 347 52 57

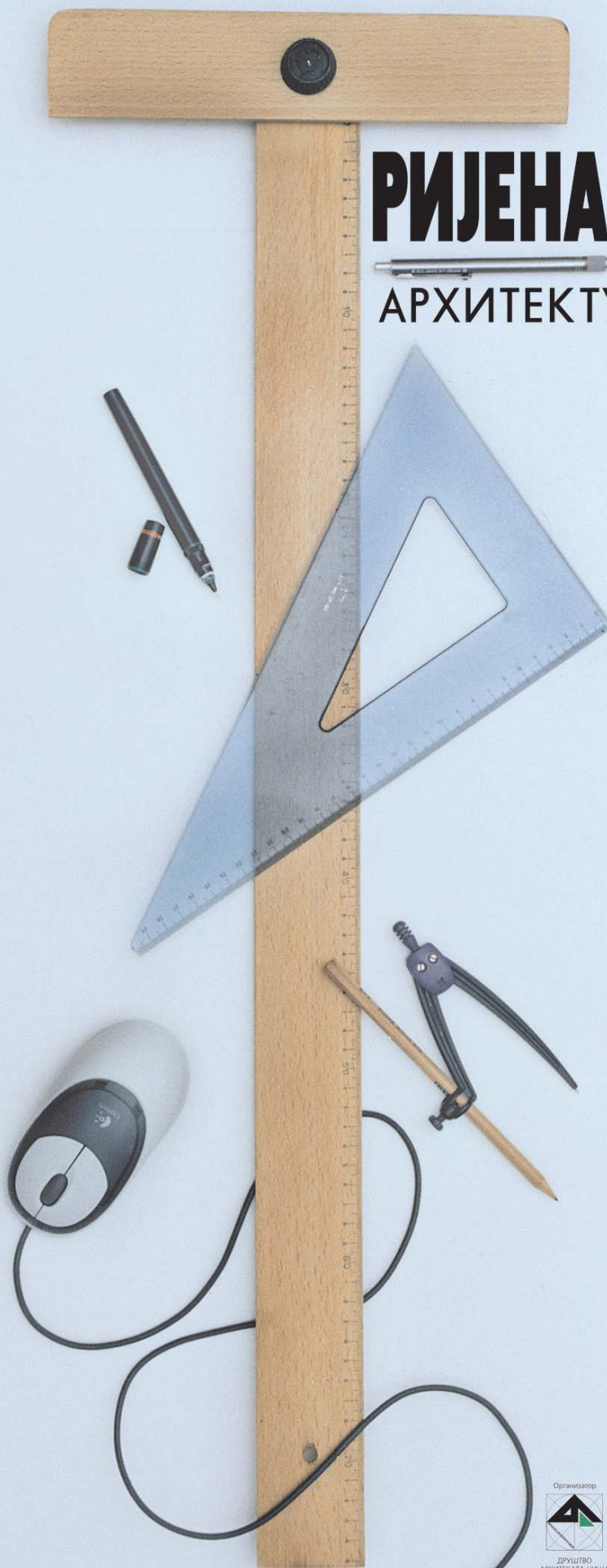
MALOPRODAJA
 Čika Ljubina 18
 11000 Beograd
 Tel.: (011) 630 344
 Fax: (011) 630 344

MALOPRODAJA
 Bul. Kralja Aleksandra 203
 11000 Beograd
 Tel.: (011) 417 832
 Fax: (011) 417 832

NEW
MALOPRODAJA
 Gen. Milojka Lesjanina 51
 18000 Nis
 Tel.: (018) 523 724
 523 725, 523 726

ДАНИ АРХИТЕКТУРЕ НИША 2003

ГАЛЕРИЈА · СРБИЈА · 31.10 - 5.11. 2003.

РИЈЕНАЛЕ

АРХИТЕКТУРЕ

А. Блатник

Организатор
ДРУШТВО
АРХИТЕКАТА НИША

Покровитељ
СКУПШТИНА
ГРАДА НИША